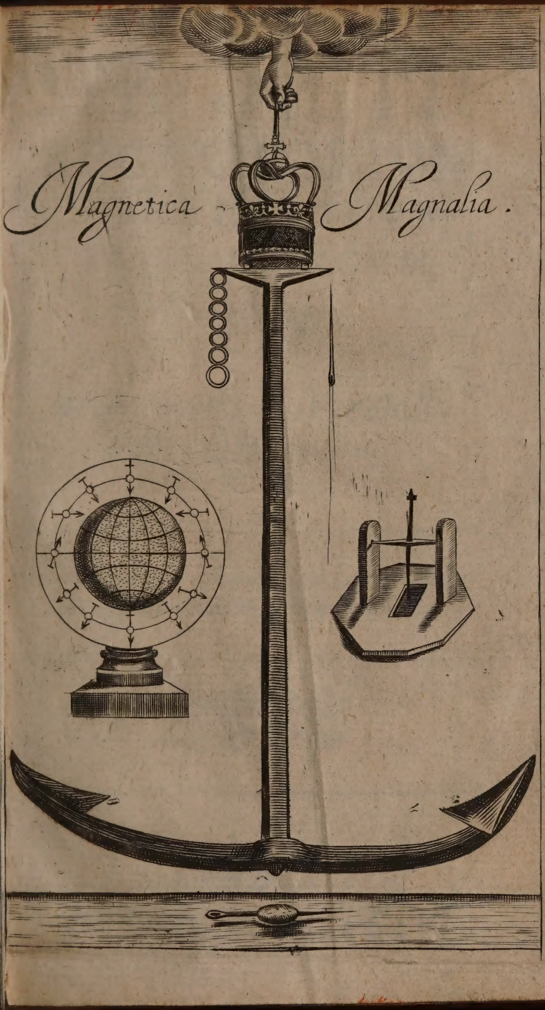
N.ix.2
17

By Samuel Ward
of Cambridge

S.T.C. 25028

6692/A

30/-

Magnetica Magnalia.

801844

MAGNETIS REDVCTORIVM THEOLOGICVM TROPOLOGICVM,

In quo ejus

novVs verVs et sVpreMVs VsVs InDICatVr.

Si ſileăt homines, lapides tua facta loquētur,
Saxaq; dura virûm ferrea corda trahent.

LONDINI,
Impenſis *A. M.* 1637.

*P*ERLEGI *Librum hunc, cui titulus,* Magnetis Reductorium, &c. *Dignumq́ judico, qui typis mandetur.*

Ex ædibus Lond.
Iun. 5. 1637.

Tho: Wykes R. P.
Ep. Lond. Cap.
Domeſt.

CAROLO D: G: MAGNÆ BRITANNIÆ, FRANCIÆ, & HIBERNIÆ Regi Sereniſſimo, Fidei Defenſori, &c.

Vivas, O REX, in æternum; Et Lapillum, & Libellum hunc, ejus interpretem æqui boníq; conſulas. Lapidem, ſi pretium ſpectes, gemmarum poſtremiſsimis poſtpo-

nendum; Sin uſum fructúmq;, *Nauticum*, *Horologicum*, addo *Theologicum*, vel Adamantē pretioſiſsimum contra minimè carum. Si molem, vix terræ glebam excedentem; ſi polos Arcticos, Antarcticos, ſi Circulos Tropicos, Æquinoctialem, terræ totius globum adæquantem: Vnde Terrellæ nomen, apud *Gilbertum* Magneticæ diſciplinę parentem, meritò ſortitus eſt. Si faciem & ſpeciem externam, nullus ei nitor, nullus lævor ineſt, qualis in Margaritis; Splendor ei nullus, nulla tranſparentia, qualis in Gemmis; Vnde Decolor *Claudiano*, Ferrugineus *Berchorio* dicitur: Sin intrinſecam vim & virtutem, immane

quan

quantum lapides omnes pretio-
ſos vincat: unde Græcis veteri-
bus Ἡράκλειος, i. e. *Herculeus*; re-
centioribus Θαυματουργος, i. e. *Miri-
ficus*, appellatur. Miris enim &
myſticis dotibus à naturâ dita-
tur; ſtupendos parit effectus;
Podagram, Spaſmũ, et Κεφαλαλγίαν
curat, ſi *Marbodeo*, ejúſque gloſ-
ſatori *Pictorio* fidem adhibea-
mus; Quibus addit *Idem*, eun-
dem poſſeſſores ſuos diſertos et
Principibus gratos reddere. (*O
me fœlicem, ſi vera diceret!*) Hoc
auſim Majeſtati Tuæ, bonâ Tuâ
cum veniâ, fide bonâ ſpondere;
ſi unicus unicum poſsideres,
Mundi totius te facilè Monar-
cham efficeret: Partim quâ ma-
re transfretantibus *Neptunus* al-

ter, & portuum Index fideliſsimus: Partim quâ terram peragrantibus *Mercurius* alter eſt, & Dux itinerum certiſsimus: Pręcipuè quòd ferreæ gentis, quæ gentes alias omnes ſubigit, Princeps potentiſsimus ſit. Eóque etiam reſpectu, Tui & optimi, id eſt, Monarchici & Mitiſsimi Imperij Optimum eſt exemplar, & vivum Emblema. Hoc enim mihi ratum & indubitatum ſemper fuit; Hoc ſemper cum Politicis & Theologis graviſsimis ſenſi, & palàm apud omnes profeſſus ſum; Monarchiam hæreditariam, (ſub quâ mihi vitales auras fœlicitèr haurire, bonis omnimodis frui, piè & tranquillè degere contigit;)

eſſe

eſſe omnium, quotquot extant aut excogitari poſſunt regiminum formæ, longè multúmque præſtantiſsimam, utiliſsimam, laudatiſsimam: Cui me ex animo favere, ille novit, qui perſcrutatur renes meos. Quin & modũ gubernãdi Magneticum tutiſsimum, gratiſsimũ, et commodiſsimum tam Principibus quàm ſubditis eſſe, Scriptorum omnium calculis et Imperatorũ ſymbolis cõprobatur. Vt enim Saccharum (*atteſtante Fernelio*) eadem et omnia meliùs et ſuaviùs, minori cum flatu et viſcerum cruciatu, quàm mel efficit: Sic amor *Magneticus* quàm terror *Deſpoticus*; & ſubditorum amor filialis, quàm timor ſervi-

lis. Ecce enim ut Magnes gentẽ ferream limis, malleis, & igne vix domabilem, non armorum vi, ſed amoris ope ſibi ſubigat, et mutuis inter ſeſe amicitiæ vinculis coadunatã in officio contineat. Viderit viciſsim & mecũ perpendat populus, ut Scobs ferrea confuſa multitudo, ſub Magnete veluti ſub Rege ſuo in unum corpus coaleſcat, & cum horrore quodã ſubſiſtat; eumq; ſcuti in modum ambiat, ſtipatorum in morem circumtegat, pabulum et ſatellitium ei præbeat, non alitèr quàm apes Regi ſuo aculeo carenti.

Clarum et illuſtre Chriſti in ſuos dominij Hieroglyphicum, Cujus olim typũ in *Davide* exhibuit,

hibuit, cui nomen ab amore indidit; de quo ſingulare hoc & in Principibus rarum Memoriæ proditur, *Omne quod fecit Rex bonum videbatur in oculis totius populi.* Faxit Rex Regum, ut Regibus, Magiſtratibus et Prælatis ſuis pari lubētiâ pareat populus univerſus; mutuáq; inter ſeſe æmulatione certent, alter ut alteri, debitis ſubditorū officijs præſtandis, præeat et præcellat. Faxit Idem, ut Imperium ſuum hoſtibus et adverſantibus ſit *Adamantinum*, ſubjectis et amicis *Magneticum*: Eiq; faveas, qui ſi lapidem quem vulgus *Philoſophicū* nominat, arte vel ſorte reperiſſet, eadem animi propenſitate & alacritate tibi obtuliſſet,

 quâ

quâ *Magnetē* hunc, cum ſuo Cō-
mentariolo, jure meritóq; tibi
debitū, demiſiſsimè et lubentiſ-
ſimè Dat Dedicátque. Lapidum
enim Cariſsimū, cui niſi Caro-
lo à *Magnetē*, niſi Magno? *Ma-
rinum Neptunū*, niſi marium in-
ſulas multas circumfluorū Do-
mino? Ferri Principē robuſtiſ-
ſimum et manſuetiſsimum, niſi
Regi potentiſsimo et clementiſ-
ſimo conſecraret? Is, qui cen-
tum tibi in hoc ſeculo Natales,
unicum in altero animitùs ex-
petit exoptátq;

Chriſti Miniſtrorum ἐλαχιςώτατος.

Subditorū tuorum φιλοβασιλικώτατος

Cultorum tuorum φιλοκαρολώτατος

S. Ward.

PROLVSIO AD LECTOREM,

Et in ea ſequentium ſcopus & Argumentum.

Septem in terræ viſceribus metalla totidem in cœli orbibus planetis annumerant & aßignant Chymici; Quorùm nobilioribus præteritis, reliquaq; in univerſum materia neglecta, unicum ad ſe ferrum Magnes attrahit, cujus amicitia, & famulatu gaudet. Eadem eſt librorum ratio, quorum etſi paſſim innumeri ſcateant, habet tamen unuſquiſq; ſuũ Magneticum geniũ Lectoris ingenio accommodum, quo plurium ad ſe oculos animoſq; allicit,

Crollius pag. 77. Planetis. Plumbum Saturno. ♄ Stannum Iovi. ♃ Ferrum Marti ♂ Aurum Soli. ☉ Æs Veneri. ♀ Arg. vivum Mercurio ☿ Argent Lunæ. ☽ Clemen. Alex. pag. 176. edit. Grotij.

cit, allectoſq́; faſcinat. Nec enim minori vi ſuum quemq; ſtudium trahit, quam ferrum lapis Herculeus. Si Philoſophus es, trahent hîc te Magnetica Magnalia, quibus nihil in toto Naturæ theatro reperitur aut jucundius, aut nobilius: ſi Chriſtianus trahet te Chriſtus ejuſq́; gratiæ, Magneti ad vivum Dei quaſi digito inſculptæ: ſi Theologus es, trahent te plurima ſcripturæ loca δυσνόητα breviter illuſtrata, necnon ſcholaſtici quidam nod[i] obiter ſoluti. Si Poeta es, totus hi[c] liber poema quoddā eſt: ſi Rhetor habes hic Allegoriam continuatam & in ea Philoſophiam Theologi[æ] ancillantem, facemq́; ei præbenten[tem] nunc ut pediſſequam decet humi[lem], nunc ut ante ambulonem m[o]

deſtum

deſtum. Qua in re Dionem ſequutus ſum non hiſtoricum ſed oratorem illum Trajano chariſsimum & Chryſoſtomum cognominatū. Necnon agricolarum artem imitatus, qui plantis agreſtibus ſurculos inſerit generoſos, ut ex ſterilibus & acerbis frugiferas, et ſuaves efficiant. Habes etiam hic Chriam figurarum omnium ad docendum, movendum, delectandum efficaciſsimam; cui nomem ab uſu, fructûque inditum eſt. Eſt autem Chria (deſcribente Voſsio, Leopardo, aliiſq;) non pictum, aut fictum, ſed vivum quoddam emblema, ubi vel perſona cum re exhibetur, vel agitur & ponitur aliquid ob oculos corporis, quod mentis aciem ocyùs penetret, affectus fortiùs moveat, et

memoriæ fideliùs inhæreat. Quo artificij genere ſæpiùs uſi ſunt tam novi, quam veteris inſtrumenti prophetæ, quo vaticinia ſua auditorum ſuorum animis altiùs imprimerent. Nec enim ſatis habuit Agabus Pauli vincula prædicere, niſi & Pauli cingulo ſe vinciret; neque Dominus noſter humilitatis doctor, & exemplar eſſe, niſi & infantulum in medio Apoſtolorum, ut in loco editiſsimo collocaret, quo eum maximum fore indigitaret, qui minimus inter eos eſſe ambiret. Quin & ipſemet noviſsimè ſervi in modum amictus, pedes eorum aqua mundavit, & linteolo deterſit, quo virtutem hanc omnibus maximè neceſſariam, minimé que gratam commendatiſsimam relinqueret.

queret. Aures etenim etſi Minervæ ſenſus rectè Mythologis nuncupentur; ſegniùs tamen animum irritant, quæ per earum anfractuoſas ambages, quàm, quæ rectà per oculorum feneſtras ad eum incurrunt. Quare paucis in limine exorandus es, ut validum tibi lapidem compares, vel aliquem adeas, qui robuſtum poſſideat, quo ſimul attentus ſpectator, & Lector benevolus eſſe poſſis. Uterque enim niſi fueris, fruſtrabimur uterque, tu tuo legendi fructu, & voluptate, ego meo ſcribendi ſcopo, & labore. Sunt enim hic experimenta varia, quorum niſi teſtis oculatus fueris, non ea modò gratiam omnem, ſed & fidem tuam, & finem ſuum amiſſu-

ra

-i ſunt. Sin inter Criticos nomen tuum profiteris, eóſque, qui circa ſtyli negotium curioſuli ſunt; unicum illud Plinianum perpendas, velim, Adamantem cælare nefas eſt. Par enim & Magnetis ratio eſt non tam ob duriciem, quæ ſtylos chalybeos vix, aut ne vix admittit, quam ob innatam virtutem, quæ adſcititium omne ornamentum reſpuit, ac dedignatur. Quiſquis demum es, quem vel ſubjecti novitas, vel utilitas huc allexerit, ſi vel oblectamenti, vel emolumenti tantillum inde ceperis, erit hoc ei operæ pretium, qui neque ſibimet ipſi, nec chartulis ſuis meliorem unquam ſortem auſus eſt expectare, quàm, quæ Magneti contigit, magno ut uſui eſſet, exi-

guo

guo in pretio, & honore habeatur: Nec alio nomine, quàm tibi aliquantulum ut placeret, multùm ut prodeſſet, Theologica philoſophicis, divinis Moralia, dulcibus utilia miſcere pro ſuo modulo horis intercisivis conatus eſt.

Tuus in eo, qui
totus et ſummus
Magnes eſt.

S. W.

INDEX CAPITVM.

CAP. I.

DE Magnetis vſu prioribus ſeculis abdito noviſsimis hiſce retecto. Pag. 1

CAP. II. De variis Magnetis uſibus, & quis ſit eorum præſtantiſsimus. 9

CAP. III. De uſus Magnetis βορεοδεικτικοῦ beneficio, ejuſq; ad Chriſtum collatione. 15

CAP. IV De diverſis Magnetis appellationibus & quàm Chriſto ſingulæ apprimè conveniant. 21

CAP. V. De virtute Magnetis elevatrice. 25

CAP. VI. De Virtutis ſuæ communicatione, & in ferrum derivatione. 31

CAP. VII. De virtute ferri attractice,

cum

cum Chriſti Magorum tractione. 35

Cap. VIII. *De eadem cum miniſtrorum & concionatorum animas ad Chriſtum convertendi poteſtate.* 47

Cap. IX *De Auri & Argenti neglectu, ferri autem unitione; cum Chriſti, Angelorum præteritione, hominumq; electione.* 49

Cap. X. *De Magnetis, & Chriſtianorum,* ἀπροσωποληψία. 54

Cap. XI. *De ponderum gravitate, quæ Magnes ſupra quàm Gagates attrahit.* 57

Cap. XII. *De mundicie, quam & Magnes, & Chriſti Spiritus in objectis requirunt.* 59

Cap. XIII. *De primorum ferri ad Magnetem motuum, & animarum ad Chriſtum tarditate, & ſequentium velocitate.* 61

Cap.

CAP. XIV. *De ferri longè remoti lenta ad Magnetem motu, ejuſdem appropinquantis celeritate.* 65

CAP. XV. *De acubus ad Magnetem, & animabus ad Chriſtum, non ſine tremore poſt receſſum redeuntibus.* 67

CAP. XVI. *De medij interpoſiti craßitie non impediente tractum Magneticum.* 70

CAP. XVII. *De annulorum Magneticorum & Chriſtianorum ſpirituali & mirandâ concatenatione.* 75

CAP. XVIII. *De Magnete, & Chriſto majora per inſtrumentum, quàm immediatè ſuapte virtute efficientibus.* 81

CAP. XIX. *De eo quòd decuplo plus ponderis per binos, quàm ſingulos terminos, ſeu cappas trahat.* 95

CAP. XX. *Plus multò valent inſtrumenta, quæ arctè, quàm quæ laxè* *Chriſto*

Chriſto vel Magneti adhærent. 88

Cap. XXI. *Magnes ferro polito meliùs, quàm auro ſplendido armatur, & Theologorum conciones Scripturæ teſtimonijs, et ſolidis rationum momentis, quàm Rhetorum floſculis.* 90

Cap. XXII. *Tractionis laus omnis Magneti, non ferro, & operum bonorum Chriſto, non hominibus debetur.* 94

Cap. XXIII. *Ferrum in ſe vile Magnetico conjugio nobilitatur, & nos homunciones ſpirituali cum Chriſto unione.* 100

Cap. XXIV. *Magnetis cum gemmis collatio, quod vires & formam attinet.* 105

Cap. XXV. *In parvis Magnetibus & Chriſtianis, quàm in magnis grandior eſſe ſolet Deus.* 109

Cap. XXVI. *In minimis Magnetibus omnes reperiuntur circuli, licet non*

non eadem amplitudine: in minimis Chriſtianis omnes gratiarum habitus, etſi non gradus. 113

CAP. XXVII. *Magnes Magnetem congruè juxta ſe poſitum juvat, incongruè lædit. Idem accidit in hominum commercijs tam bonis, quàm malis.* 115

CAP. XXVIII. *Vt Polis Magneticis in diverſis regionibus, ſic viris bonis et malis in diverſis ſeculis ſuum regnum eſt.* 118

CAP. XXIX. *Eodem modo Chriſtus aream ſuam, quo menſas aurifabri, accuratè purgat.* 119

CAP. XXX. *Et Magnes & Chriſtus unà cum virtute gravitatem ſuis impertiunt.* 121

CAP. XXXI. *Magnes à cæleſtibus polis telluris amore deviat, ut & nos à veritate divinâ hominum authoritate moti deflectimus.* 122

CAP.

Errores præli properantis Corrige Lector,
Authori dones *σφάλματα quæ ſua ſunt.*

pag. 3. Mephitanum, *lege* Melphitanum. *& ib. in marg dele* Plinius. *p.*14 ingredine, *l.* nigredine *p.*17. quòd, *l.* quod *p.*20. errorem, *l.* errorum. *p.* 21. Nom, *l.* Non. *pag.* 22. *ἀπολυώνυμος, l. πολυώνυμος p.*33. Chiriſti, *l.* Chriſti *et* Nathanieli, *l.* Nathanaeli. *p.*35. *in Margin.* Aonin: Palerius, *l.* Aonius Palearius. *p.* 39. gentente, *l.* gente. *&* média, *l.* mediâ. *p.* 41. trahentes, *l.* trahentis. *p.* 56. conjugas, *l.* conjuges. *p.* 59 lanquidè, *l.* languidè. *pag.* 77 Capta, *l.* Capti. *p.*79. Contemparamentum, *l.* contemperamentum. *p* 85. binas, quam, *l.* binos, quàm. *p.* 87. Origine, *l.* Origene. *pa* 89 modò, *l.* modo. *p.*103. Equis, *l.* Ecquis. *p.*105. occulos, *l.* oculos. *p* 110 elevarar, *l.* elevaret *p.* 115. haurit, *l.* hauriat. *p.* 140. perpaucıſimi, *l* perpauciſſimi. *p.* 141. cairtas, *l.* caritas. *p.* 143 *l.* *συſγένειαν, et ἀποῤῥείας.* 156. Conflictæ, *l.* Confictæ. *p.* 159. exſulatione, *l.* exultatione.

VOTVM MAGNETICVM

אחת שאלתי׃ Pſal. 27.4.

M*Vlta petunt à* T*e multi, queis multa dediſſe*
Multum læſiſſe eſt: ſunt mihi pauca ſatis.
Pauca petunt à T*e pauci, mihi ſufficit* Vnum: ἑνὸς χρεία.
Vnvm *ſi dederis, non ego plura petam.*
Hoc opus eſt Vnvm, *ſatis* Vnvm, *plùs ſatis* Vnvm: Luc. 10.
Vnvm *ſi dederis* Tv *mihi, dives ero.* 42.
Hoc Vnvm *petij, repetam bis, terq́ue, quaterq́ue:*
Vnvm *ſi dederis* Tv *mihi, gratus ero.*
Vt trahar, vtq́ue traham ad Chriſtum quos morte redemit;
Vnvm *hoc ſi dederis* Tv *mihi mille dabis.*
Mille Tibi *grates perſolvam, votaq́ue reddam*
Mille, Tibi, *laude ſecula mille canam.* Amen.
Ora pro nobis.

MAGNETIS REDVCTORIVM,

Theologicum, Tropo-logicum, &c.

Cap. I.

De Magnetis uſu prioribus ſæculis abdito, noviſſimis hiſce retecto.

MAgnetem ob oculos & in manibus habuere, multis retro abhinc ſæculis tam docti, quàm indocti ab ipſis, quid ni? mundi incunabulis. Vim ejus ferri attractricem, & eleva-

elevatricem etiam vulgus, & fæx hominum, non ſine ſtupore animadvertit. De formâ ejus ſubtiliter diſputarunt Philoſophi, et, animam necne haberet, acriter dimicârunt.

Ariſt. lib. 1 de animâ. Thales. Scaliger. Gilbertus. Plinius. Claudianus Orpheus Lucretius.

Myſticam & miram ejus naturam, abditáſque, & occultas qualitates ebuccinârunt tam Hiſtorici, quam Poetæ falſa ve ris miſcentes, fabuláſque, & fig menta ſua varia, & vana attex entes: ita ut de vno, eodémq lapide duos per errorem confe cerint; alterum ab Auſtrali ter mino Theamedem, alterum Boreali Magnetem appellârun Quem hæc, obſecro, in finem aut cui bono? cùm interim p larem ejus verticitatem, vſúm

L. Vives in Aug. de civit. Dei.

nauticũ, & horologicum prorſus ignorârint; ne per nebulam quidẽ de ijs ſomniantes. Voluit nimirũ naturæ Dominus præclarum hoc inventum tot acuta Philoſophorum, & divina Theologorum ingenia in naturæ majeſtate penitus abditum latere; idq; per quinque plus annorum mille: donec anno tandem poſt Chriſtum mundo exhibitum CIϽCCC, eúmve circiter, humani generis miſertus Deus Opt. Max. per Goiam quendam Mephitanum, * utilisſimo pyxidis nauticæ beneficio mortales beaverit; cujus ope, & munere terras remotiſſimas, & priùs ignotas hodie luſtramus opes ingentes, mer- *Plin. 2. n.* ** Plautus.*

céſq; omnigenas acquirimus. Quare, quod de Phyſicis Ariſtotelis tritũ, id nos Magneti meliori jure adaptamus; Mundo eum olim δεδόμενον, καὶ μὴ ἐκδεδόμενον. Quẽ in modum mundo Magnetem, ad eundem omnino Magnatibus, & mundanis ipſum mundũ, & mundana omnia largitus eſt mundi Domi-
Pſal. 24. 1. nus, cujus terra eſt, & plenitudo ejus. Cœlum quidem ſibi, & ſuis electis, tam Angelis, quàm hominibus ſervavit, terram autem dedit filijs hominum. De poſſeſsionibus, & titulis vitilitigant tam in foro juriſperiti; quàm de jure, & dominio in ſcholis Theologi: An ullum habeant ab Adæ lapſu irregeniti?

Ius

Ius etiam illud in gratia, an na-
tura fundetur? In foro divino
valeat, an ſolum in humano?
Terminentur (per me licet) hæ
lites; habeant & teneant (ſi Deo
placet) impij ſua latifundia; re-
culas ſuas ſibi habeant munda-
ni: dummodo hoc extra om-
nem quæſtionis aleam ponatur,
vſum, fructúmque ſalutarem ad
eos ſolū ſpectare, qui boni ſunt
in oculis Domini; qui eum per
peccatum amiſſum & foriſ-fa-
ctum, in Chriſto recuperârunt.
Quod ſenſiſſe auguror Apoſto- *1 Cor. 21, 22, 23.*
lum in illa magnæ noſtræ char-
tulæ epitome, ubi amplum, &
regale fidelium privilegium ac-
curatè, & membratìm recenſet,
excluſivè ad infideles: Veſtra

ſunt omnia, ſive Paulus, ſive A-
pollos, ſive Cephas, ſive mun-
dus, ſive vita, ſive mors, ſive
præſentia, ſive futura; Omnia
inquam, veſtra ſunt. Veſtra ſo-
lummodo quoad verum, ſpiri-
tualem, & cæleſtem uſum; vo
autem Chriſti; Chriſtus ver
Dei. Atque hoc illud bonum
& Dei donum, bonorum pecu-
Eccl. 5. 19. et 2. 24. 26. liare eſt; quòd tantoperè præ-
dicat Eccleſiaſtes, cui etiam v
nitatem, ægritudinem, & occ
pationem illam ad congere
dũ, & congregandum oppon
quam peccatorum portionem
& quaſi mulctam iis à Deo im-
poſitam annotat: de qua ali
queritur, Quare pretium
manu ſtolidi, cui non datur c

aut animus (ſupple) ad uſum
nde percipiendum. Quorſum
miſeris Euclionibus, multorum
numorum uſura, paucorū uſus?
Quorſum Tantalis, & parcipro-
mis opes immenſę concedun-
tur, a quibus illi ut a ſacris, &
vetitis abſtinent? quorſum pro-
digis, et perditis nepotibus, qui-
bus illi ad luſum, luxúmq; ad
corporum, & animarum perni-
ciem abutuntur? Quorſum ſce-
leratis egregiæ animæ dotes, in-
tellectus acutus, tenax memo-
ria, fælix, & aureum ingenium,
artium, & linguarum peritia,
quibus illi (quod in Licentio
diſcipulo ſuo, juvene docto, &
nobili miſerabiliter deflet Au-
guſtinus) Satanæ, et libidinibus
B3 ſuis

ſuis miniſtrant? Quorſum illis gratiarum habitus a Deo infuſi? Quorſum talenta illa cæleleſtia largâ manu iis cõcredita, ſi in ſudarijs involvantur, involuta deliteſcant, & pereant: niſi & aliam inſuper gratiam addat, quâ gratias haſce ἀναζωπυρεῖν, eaſq; ad datoris gloriam, ad ſuorum, et proximorum emolumentum exerere, & exercere poſsint?

Claudianus de conſ. Hon.

Vile latens virtus: quid enim
ſubmerſa tenebris
Proderit? obſcuro veluti ſine re-
mige puppis;
Vel lyra, quæ reticet; vel, qui non
tenditur, arcus.

A. Gell. *Perinde eſt vita hominum, ac ferrum; ſi utare, ſplendet; ſi minu[s]*

minùs, rubigo inficit.

*Ὄργανον τῆς παιδείας οὐχ ἡ κτῆσις, ἀλλ' ἡ χρῆσις τῶν βιβλίων. Plut.

Quò mihi divitias, queis non conceditur uti? Horat.

Vel mihi da clavem, vel mihi tolle ſeram. Anon.

Cap. II.

De variis Magnetis uſibus, & quis ſit eorum præſtantiſſimus.

Cùm multiplex, & πολυποίκιλος ſit, vt omnium; ita ſingularum rerum uſus, & fructus; is ferè imus, & minimus eſt, qui primâ facie obtuenti, in oculos, & ſenſus incurrit, ſeſéque ultrò conſpiciendum offert; proximus, & medius, qui a penitiùs

 intro-

introſpiciente, et decorticante percipitur: optimus, et ſupremus, qui a penſiculatiùs trutinante, medullam penetrante, & ſeriùs, ſæpiúſque ad incudem revocante, poſt pluteum cęſum, & demorſos ungues; poſt fuſáſque ad cœlum preces, & labores Herculeos in auri fodinis naturæ exantlatos, eruitur, et in apertum producitur. Facem exempli ut addam. Herbis et floſculis utuntur pueri, & fæminæ etiam cœco naturæ inſtinctu ad ſpiraculum, et ſpectaculum; ijſdem Pharmacopolæ, artis, & experientiæ adminiculo ad corporis alimentum, et morborum medelam: Theologi, ſpiritu ductore, & Chriſto doctore

(qui Liliorum exemplo divinam providentiam vivis coloribus depinxit) ad animum informandum, & in cæleſtibus inſtruendum. Clariùs hoc idē cernitur in ſacrâ paginâ; cujus etſi ſenſus unicus, uſus tamen triplex apud omnes conſtat; Primus, qui in cortice hiſtoriæ ſupernatat, *Literalis*; Secundus, qui ad mores informandos, *Tropologicus*; Tertius, qui ad ſpiritualia, & cæleſtia mentem elevat, *Anagogicus*. Omnium adhuc clariſsimè, in *Magnete*; cujus infimus is eſt uſus, qui lippis penè, et tonſoribus notus, primitùs à Nicandro bubulco quodam in Magneſia repertus, cum pedi ſui cuſpidem; *Plin.*

nec-

nec non crepidarum clavos, dum armenta paſceret, in areâ Magneticâ hærentes obſervaret: Altior, & excellentior is, qui a *Mathematicis* inventus; dum ejus ope, et indicio, ſtellarum motus, et progreſſus, pretiô ſaſque temporum ſtillas metiuntur, curſúſque navium dirigunt, portúſque optatos attingunt: Longè omnium præſtantiſsimus, quem Chriſtianis, & Theologis (quibus regni cœleſtis myſteria percipere datum eſt) in ſequentibus συν Θεῷ commendaturus ſum; dum mirifici Lapidis hujus non injucundâ contemplatione; proprietatum, et operationum ejus reconditarum non ingratâ expli-

catione, animam ad Chriſti ſalvatoris luculentiorem cognitionem, & gratiæ divinæ ſuaviorem meditationem erigam, et attollam. Hic ſcilicet præcipuus, & potiſsimus creaturarum omnium finis eſt, cùm ſcalæ nobis, & alæ fiunt, quibus animæ noſtræ ſupra dumeta, & ſterquilinia mundi hujus volitantes, faciliùs ad cœlum aſcendunt, & ad Deum creatorem aſpirant. Inſculpſit quidem Deus in viliſsimis inſigne, in minimis grande, in obſcuriſsimis viſibile aliquod inviſibilis ſuæ ſapientiæ, & potentiæ veſtigium: In Magnete (auſim dicere) vivam ſui imaginem, nobile potentiæ ſuæ ſpecimen, cla-

rum gratiæ ſuæ characteré. Nuſquam (inquit improbus ille naturæ indagator, et antiquitatis interpres diligétiſsimus) natura tam improba. Aut voluit, opinor, aut debuit dicere, nuſquam tam mirifica, & munifica; nuſquã tam myſtica, & ingenioſa; ne in gemmis quidem, aut pretioſis lapidibus, in quorum candore, & ſplendore latet quodã- modo ejus divinitas; quæ in hujus fuligine, & ingredine lucet, ſplendet, & coruſcat. Sunt illi (ut Propheta loquitur) vanitatis, & mendaciorum doctores; veritatis hic, & virtutis nobis in multis, etſi mutus, magiſter.

Plin.

Cap. III.

De uſus Magnetis βορεοδεικτικοῦ beneficio, ejuſq; ad Chriſtum collatione.

ANte oſtenſam nautis admirandam Magneticæ βορεοδείξεως virtutem, dici vix poteſt, quàm incertis erroribus acti, dubias ſecuti conjecturas, anfractuoſè hûc illûc fluitârunt mortales, potiùs, quàm rectà navigârunt: ſudo nimirum cœlo, ſole vel ſtellis lucem præbentibus, nunc pharorum, nunc turrium, & arborum ope juxta littus, & oras terræ repſerunt, non ſine incredibili anxietate, et ingenti naufragij diſcrimine: cœlo autem nubilo, ſublato ſyderum, ſolíſq; aſpectu, (tempe-

ſtate

ſtate præſertim ingruente) quò ſe verterent, & quonàm tenderent prorſus ignari. Quanto igitur gaudio perfuſos fuiſſe, quantáque lætitiâ exultâſſe putemus eos, cùm primùm Magneticus iſte Neptunus ſeſe viæ ducem præbuit? Quo ſemitam ijs per ſyrtes, ſcopulóſque monſtrante, etiam nocte tenebricoſiſsimâ, cœlóq; caliginoſiſſimo ſingulos Auſtri, Septentrionis, Orientis, Occidentíſq; angulos diſcernere, & diſtinguere potuerint; nec non certiſsimè judicare, quibus in mundi plagis, qua latitudine, parùm abfuit quin & longitudine, quaſq; in orbis partes, portúſque navigij ſui curſum dirigerent. Divino

denique Mercurij hujus beneficio factum eſt, ut ultra Herculis columnas (non morantes Zephyros placidos) intrepidè vela panderent: & quæ tot ſeculis inſulę, continentes, gentes, mercéſque prorſus incognitæ delituerint, detectæ nobis, & exploratæ ſæpius fuerint; totúſque tandem globi terreni ambitus noſtrâ memoriâ per *Fran. Drakum*, *Tho. Cavendiſhium*, alióſq; Heroas non ſemel circum-navigatus; quòd prioribus ævis tam impoſsibile, quàm inauditum ſemper habitum fuit. Ante revelatam hominibus Evangelij ſui lucem paſſus eſt Deus in pręteritis generationibus gentes ſingulas in vijs ſuis errare, cogi- *Act.* 14.16 *Eph.* 4.18

tationes

tationes habentes obſcuratas, et abalienatas à vitâ Dei propter ignorantiam, mentiſque vanitatem, quæ in ipſis erat. Ludificatur enim alumnos ſuos Philoſophia, tantúmq; in proſperis ſe viæ comitem, & ducem præbet, vanis ſomnijs eos lactans, & ad tempus ſuſtentans; in adverſis, & perplexis, ut Cometa ſeu fulgur evaneſcens, in umbrâ mortis errantes deſerit, omnique ſolatio deſtituit. Dolores ſi quando lenit, nunquā curat. Cicatricibus ſi cuticulam fortaſſis obducit, non ſanat intrinſecùs. Solus Chriſtus mundi lux, via, vita, & veritas ſuos ab errore & fluctuatione omni liberat, in omnē veritatem ducit

my

myſteria ſalutis reſerat, arcana
veteris inſtrumenti recludit. So-
lus ille ſuos in tribulationibus,
in carceribus, rogis & equuleis
tortos, gaudio, & pace replet,
quæ ſuperat omnem intellectũ.
Solus ille immortalitatem in
lucem profert, quâ ſuos etiam
in ipſo mortis articulo ſolatur:
Solus ille verbi ſui lucerna greſ-
ſus, & pedes in omnibus vijs
ſuis dirigit; cui, rectè feciſſent,
ſi veluti faculæ in locis obſcuris *2 Pet.*
ſplendenti, attendiſſent, uſque
dum dies eluxiſſet, & Lucifer
exortus fuiſſet in cordibus eo-
rum. Verùm eò quòd amorem *2 Theſſ. 1.*
veritatis non receperunt, ut ſal-
vi fierent; immiſit ijs idcirco
Deus efficaciam deceptionis, ut

crederent mendacijs, fabulis anilibus, & deliris Monachorũ ſomnijs: ut denique traditiones putridas, legendas plumbeas pro oraculis fidei habentes, & cæci cæcos ſequentes ſimul in abyſſum errorem relaberentur; in qua per annorũ aliquot centurias demerſus jacuit mundus, donec iterum patri miſericordiarum placuerit, eodem fere temporis curriculo, quo Magnetis uſum monſtravit, Evangelij ſui lucem reſtituere, Papiſmi nebulas diſpellere, fraudes Antichriſtianas retegere, eccleſiam in terris reſtaurare, lucernam denique verbi ſui redaccendere; quam ut in adventum ſuum glorioſum inextinctam conſer

vet

vet, etiam atque etiam venerabundi obſecramus.

Cap. IV.

De diverſis Magnetis appellationibus & quàm Christo ſingulæ apprimè conveniant.

)ὐχ ὅπως ἠλίθιος εἰμι, —*Non ſum am lapis ut lapidi Numen ineſſe utem*; Neque ut divinos ei hoores tribuere velim, neque de ò ſentire, aut dicere, ſupra quã eceat, aut oporteat; nedum ut)omino vitæ vile ſaxum æquiarem: quo minùs autem in uibuſdam aſſimilem, non vieo, quid impediat; præſertim ım ipſe Dominus non dedigetur ſe augularem lapidem,

ſuóſque vivos Templi lapides denominare. Quod autem viris heroicis accidit, ut ob varias dignitates, dicta, & facta egregia varios titulos honoris ergô ſortiantur; Magneti ob multas, & eximias virtutes, & effecta miranda contigit, ut ſit πολυώνυμος, *i. e.* plurimis nominibus condecoretur; quorum nullum eſt, quod Chriſto κατ' ἐξοχὴν, et aptiùs, quàm ipſi Magneti nõ quadret. Illud inprimis *Anglis, Belgiſq;* peculiare a ducendo, dirigendo, & viam monſtrando impoſitũ. Nec enim cuiquam dubium eſſe poteſt, quin *Loadſtone* quaſi *Leadſtone* indigitetur: quod nemini magis appoſitè cõgruit, quàm ei, qui & via, et viæ dux,

et cynoſura eſt; qui ſuos ad portum cæleſtem dirigit, et ducit. Illud etiam in ſecundis à vi, & virtute magnâ *Magnes*, et à fortitudine Ἡράκλειος *Herculeus* veteribus Græcis præſertim familiare fuit. Necnon illud Hebræorum, שחר a retinẽdo. Is enim verus, et unicus Hercules eſt, qui omnia ad ſe trahit. Solus ille fortis, qui fortẽ illum ſuperat, ſuóſq; forti manu aſſerit, et emancipat; è cujus manibus eos nemo rapit, aut rapere poteſt. *Ioh* 10.28. Tertium locum obtinet, quod à Græcis, & Gallis ſolenne eſt à duritie indomabili, quâ limam vix ſẹntit, aut patitur Ἀδάμας, & *Aimant*. Eſt enim Chriſtus ut diſſidentibus Magnes, & lapis

 an-

angularis,qui diſſitos coadunat; ſic et adverſantibus, ſeu contraluctantibus *Adamas* indomabilis (quorum utrumque in *Athanaſij* encomijs legitur) contra quem nullorum hoſtium vis, aut impetus; ne ipſius quidem Satanæ rugientis leonis, & rufi draconis rabioſus furor, aut inferorum portæ prævalere potuerint. Poſtremum eſt *Siderites*, quod a ferro fratre uterino, et in ijſdem terræ viſceribus connato obtinuit. Eſt enim ferrum, & objectum, cujus tractione delectatur, et medium, ſeu inſtrumentum, cujus famulatu in trahendo gaudet. Quibus in utriſque mirum eſt, quàm graphicè & ad vivum Chriſtum expri-

mat

mat, & imitetur, qui nos homulos fraterno amore amplectitur, et fratrum nomine compellare non recuſat, aut erubeſcit. Hæc ego ſingula dum ſigillatim, et fuſiûs enucleavero, nemo erit, opinor, aut tam delicatus, aut tam a ſtudijs amænioribus alienus, cui nauſeam, aut faſtidium creabunt; neque tam atheologus, cui Magnes erit lapis offendiculi.

Cap. V.

De virtute Magnetis elevatrice.

FErrum ſuâ naturâ, ut gravia omnia, deorſum fertur; ut terræ filius natu maximus, et amore præcipuus, ad centrum

ejus, velut ad matris gremium, miro, & peracri deſiderio tendit: Ita ut abſque vi, aut miraculo nunquam in aërem aſcendat, aut ſuperna capeſſat. Verùm enim vero ea Thaumaturgi hujus lapidis mirifica vis eſt, ut ſi ferrum leviter tetigerit, & amore ſui ſemel infecerit, matrem ſuam communem illico deſerit, ad Magnetem impetu rapido, remis, veliſque properat, & effuſis (ut aiunt) ambabus ulnis amplectitur: quòd ſi vi manuum, aut filo detineatur, quo minùs eum attingere poſſit adhinniens, & anhelans advolaturit. Vidi, nec non attonitus vidi acum Magnete excitam in aëre contra naturam

ſuam

ıam pendulam, rectà cuſpidẽ
ıam verſus Magnetem ſupra
oſitum attollentem. Vidi ean.
em artificiosè ſupra laminam
:neam in aquæ ſuperficie loca-
ım, ex altero lebetis latere in
lterum, etiam ſine ſuberis ope
Magnetem verſus ſupernatantẽ
c ſupervolantem. Magnetica
ęc miracula, Deíque magnalia
:riùs animadvertenti ſubijt in
nentem, quod de bipenni per
ıegligentiam in amnis fundum
ielapſâ, Prophetæ juſſu inde e-
nergente, & enatante ſacrâ pa-
ginâ memoratur. Nec non de
Elizæo boves, aratra, ſuos, et ſua
leſerente, *Eliám*que viæ incog-
ıitæ ducem, & comitem ſine
nora ſequente: Quódque de
Petro

Petro ſuper fluctus marinos ad Dominum ſuum pedibus iter faciente. Quibus hiſtorijs qui fidem difficulter adhibet, et Iudæis relinquit credendas; conſpiciat modò hæc, quæ de Magnete expertus loquor, & vel mihi injurato, vel oculis ſuis credat. *Magna ſui faciunt per leviora fidem.* Beati ſunt (non inficias eo) qui, cùm non viderint, credant: neq; tamen contemnēda ſunt prorſus ſenſibilia hæc fidei adminicula, quæ ſuo more, et modo fidem adjuvant, et corroborant. Ex his autem ut emolumenti aliquid nobis accreſcat, noverimus animas noſtras ab Adæ lapſu miro torpore, et gravedine laborare; clamant

mante etiam poetâ gentili,

O curvæ in terras animæ, & cæleſtium inanes! Perſ. Sat. 2

conquerente *Bernardo*, carnales eas factas et in carnem quodãmodo verſas: aſſimilante eas *Anſelmo*, aviculæ ad lapidẽ ponderoſum alligatæ: *Auguſtino*, apiculæ in mellis copia ita demerſæ, ut alas ſuas nullo modo extricare, aut explicare poſſit. Degravat nimirum eas corporis moles, deprimunt ſeculares curæ, irretiunt cupiditates carnales, illaqueant voluptates illecebroſæ. Quis nos levabit hoc onere? Quis tollet has ſarcinas, quò leviùs ſcalam Iacobi aſcendamus? Quis alas dabit columbinas

binas, quibus cœlos petamus, & municipatũ in ijs noſtrum habeamus? Is ſolus, qui Magneti virutem ſuam infudit; ſolus ille, qui *Matthæum* è telonio, *Zachæum* ex arbore, *Philippum* è curſu, *Eunuchum* è curia ad ſe traxit, ut eum in unguentorum ſuorum odore ſequerentur; qui nos olim in monumentis mortuos tubæ ſuæ clãgore excitabit, ut ad illum, tanquam aquilæ ad cadaver, congregemur: ille denique, ad quem nemo unquam venit, niſi, quem virtute ſua plus quàm Magneticâ traxerit, dum novam voluntati vim, vitam, et virtutem inſpirando creat, et creando inſpirat.

Cap. VI.

De Virtutis ſuæ communicatione, & in ferrum derivatione.

INter floſculos & lapillos pretioſos nullus fere eſt, qui dotē aliquā inſignē a bonorū omniū largitore non acceperit: quam tamen eâ lege accepit, ſibi ut eam habeat, & in ſeipſo inhærentem poſsideat; aliis autem connatis cõmunicare & transfundere vix, aut ne vix quidem poſſit. Roſæ ſi malvam appoſueris, nullum inde colorem, aut odorem roſeum delibat. Smaragdo ſeu Sapphiro ſi ſilicem, aut pumicem admoveris, nullū inde ſplendorem mutuantur.

Solus

Solus Magnes hoc a natura ſingulari privilegio locupletatus triumphat, ut ferrum juxtà poſitum ſua virtute & verticitate ditare poſsit. Quódque magis mireris annulum ferreum hac virtute ſic imbuit, ut vicinus vicino, ſecundus tertio, & ſic deinceps in longam ſeriem eandem impertiat. Quódque fidem adhuc omnem pene ſuperat, non modò per appoſitionem hæc facit, & contactum leviſsimum; ſed etiam per trãſitum, quaſi per divinum quendam afflatum; hoc tantùm diſcrimine, quòd in celeri tranſitu ferrum jejuniùs & leviùs impręgnatur, & minori verticitate inficitur: ſin ad ſpatium ali-

quod

uod longius immoretur, ma-
ɔrem imbibit virtutem, eam
:ilicet quæ fortiùs trahat, quæ
iutius inſideat, quæq; diffici-
ùs amittatur. Solus itaq; &
nicus hic lapis inter omnes res
reatas dignus repertus eſt, qui
Chriſti, & Spiritus ſancti vim,
c gratiam non adumbret mo-
ò, ſed ad vivum repreſentet.
Cum enim artium, ſcientiarum
c linguarum peritia non ſine
nprobo labore, & longâ tem-
oris jacturâ acquiratur; Chri-
tus Spiritum ſuum, ejúſque do-
es multiformes Apoſtolis affa-
im inſufflando largitur; quas
lli fratribus ſuis; *Philippus*
puta) *Nathanieli*, *Paulus Timo-
heo*, continuatâ ſerie ad mundi
uſque

uſque finem tranſmittunt, longè certè minori negotio; non per impoſitionem modò manuum, ſed per tranſeuntis corporis umbram; imo per abſentium ſudaria. *Saul* in Prophetarum conſortium obiter incidens ſpiritu prophetico leviter & ad tempus tinctus eſt: *Elizæus* autem *Eliæ* lateri diligenter, & inſeparabiliter ad aſcenſum ejus uſque adhærens, uberiori Spiritus quaſi cornucopiâ ad miraculum repletus eſt. Preces etiam ſubitaneæ, quas ejaculationes appellamus, nunquam inauditę à cœlo redeunt, quin aliquam inde gratię portiunculam deducunt: quòd ſi quis per plures dies cũ *Moſe* et *Eliâ* jejunijs,

et precibus invigilet, et perno-
ctet, menſurâ longè copioſiori,
velut imbre largo, irrigabitur.

Cap. VII.

De virtute ferri attractice, cum Chriſti Magorum tractione.

Mirabilis profecto creatarum quarundam rerum natura; ſed vis creantis ſemper major, in illo præſertim lapide, *Vide Boſ-bierum. Conc. 6.*

—— Quem nomine Graij
Dixerunt Magneta, lapis miro attrahit uſu, *Aonius. Palearius lib. 3.*
Quodcunq; objicitur ferrum, tactumq; quod illo eſt
Ducit, & hoc itidem veluti Magneſia cautes.

Chriſtus autem nonne Magnete

quocunq; omnino mirabilior ? Quis neget ? Ille enim rem unã duntaxat, & quidem juxtà poſitam ad ſe trahit; Chriſtus verò æquè omnia, et quæ longiſſimè, & quæ proximè diſtant; animata, & inanimata; ratione prædita, & rationis expertia. Magnes duntaxat ferrum, ſuccinũ tantùm paleam ad ſe rapit quid non, aut quos non trahi Chriſtus ad ſeipſum ? Ab ill condita, ad illum omnia, ci culo ac gyro acta, uti flumin ad fontes ſuos revertuntur.

Ipſe *Alpha* et principium pr ducens; Idem *Omega*, & fin ad ſe reducens univerſa.

Ioh 12. *Cum exaltatus fuero a terr. omnia traham ad meipſum,* aieb

olim, loquens, partim de ſuâ probroſâ in crucem exaltatione, partim de triumphali ſuo in cœlos aſcenſu.

Exaltatus, actúſque in crucem traxit latronem vicinum, & in alterâ velut ſtaterâ illi adpenſum, quamlibet talento et onere immani peccatorum gravem.

Traxit Centurionem et alios cum nonnullos; qui, viſis tot in morte ejus monſtris, in urbem revertentes, miram pænitudinem teſtabantur.

Traxit ad ſe Apoſtolos deſertores, ac maximè *Petrum*. Exaltatus verò aſcenſu ſuo in cœlos, quid, aut quos ad ſe non traxit? *Act. 9.*

Traxit *Saulum* ex equo dejectum, è cœlo adloquutus: Tra-

xit mox à Pentecoſte, nunc quatuor, nunc ſex millia, nuc alios, qui ſe Apoſtolis conjungebant; et denique Ieroſolymis relictis totum occidentem.

O admirabilis potentia crucis! O ineffabilis gloria paſsionis! in qua & tribunal Domini, & judicium mundi, & poteſtas eſt crucifixi. Traxiſti enim, Domine, omnia ad te, & cùm expandiſſes tota die manus tuas ad populum non credentem & contradicentem tibi confitendæ majeſtatis ſenſum totus mundus accepit.

Traxiſti, Domine, omnia ad te, cum in execrationem Iudaici ſceleris, unam protulerunt omnia elementa ſententiam; cùm

ob

obſcuratis luminaribus cœli, & converſo in noctem die, terra quoque motibus quateretur inſolitis, univerſáq; creatura impiorum ſeſe uſui denegaret.

Traxiſti, Domine, omnia ad te, ut, quod in uno Iudęę templo obumbratis ſignificationibus tegebatur, pleno, apertóque ſacramento univerſarum ubique nationum devotio celebraret. Nunc enim & ordo clarior Levitarum, & ſacratior, & unctio Sacerdotum unum de omni gentente regnum.

Vt Cæcias nubes, ſic populos ad ſe Chriſtus, nunc hos nunc illos traxit. Vt enim ventus ille dictus Cæcias (quem *Plinius* mediâ inter Aquilonem, & ex-

ortum flare ſcribit) unus contra aliorum Septentrionalium ventorum naturam nubes non pellit, ſed verò attrahit: ſic Chriſtus undequaque quaquâ viâ omnes ad ſe vocat, adducit, attrahit.

Omnia traham ad meipſum, neque duntaxat omne, quod venit ad me, non ejiciam foras.

Glorioſus ipſe quidem tam multorum converſione, ad ſéq; attractu populorum; ſed hodie idem ſeipſo ab hac Magorum tractione, adorationéq; glorioſior. Trahe me quoque ô mi bone Ieſu ad teipſum; converte me & convertar ego. Nemo enim venit ad te, niſi tu, aut pater traxerit illum.

 Tractio

'ractio iſta Magorum, æteris celerior; quæ à { 1. *Situ* 2. *Ætate* } { *Trahentis Christi.* }
{ 3. *Majeſtate* 4. *Dignitate* 5. *Multitudine* } { *eorum, qui tracti ſunt.* }

1. A *Situ trahentis* : Nam è
ruce traxit quidem, ſed unum,
ed vicinum, ſed adpenſum illi,
enéque confixum; nunc verò è
unis ipſis in Magis populos
otos, extremo penè Oriente
onſtitutos, ſtellâ unâ, veluti
uodam crepundiolo attraxit.

Et poſt aſcenſionem in cœ-
um, eundem ex throno illo glo-
iæ, & Patris dextrâ multos tra-
iſſe, hodiéq; trahere, quid mi-
um? at nunc è ſtabulo etiam
Reges trahere quàm ſtupendū.

2. *Ætate*; Aliàs vir, juſtæq;

 ætatis

ętatis traxit viros piſcatores &c. Nunc & infans, & unius propè diei ſuper terram traxit Sacerdotes, Philoſophos, Reges.

Prædictum ſcilicet jam olim; Antequam ſciet puer vocare patrem ſuum, et matrem ſuam, capiet vim Damaſci, et ſpolia Samariæ contra regem Aſſyriorũ.

Vt *Hercules*, cùm in cunis jam tum ſerpentes duos eliſit, victor fortè glorioſior fuit, quàm cùm deinde adultus, in Nemæâ ſylvâ inuſitatæ molis leonem jugulavit; cùm in Erymantho Arcadię monte terribilem aprum viciniæ vaſtatorem vivum cepit: ſic Chriſtus illuſtrior, cùm ad cunas ad ſe adoraturos ſe Reges traxit, puellus adhuc lallans

quàm

quàm, cùm in cœlo regnans, *Paulos* primùm, & iterum *Conſtantinos*.

3. *Majeſtate*; Alios trahebat, cùm miracula jam multa ediſſet, ac nova etiam ederet; ut terrę motum, ſaxorum ſciſſuras, tenebras orbe toto, &c. Nunc verò puſio, nondum ære lavabilis, adhuc in cunis vagiens, per éque (niſi Angeli paſtoribus, ſtella Gentibus, vagitus hoſpitibus proderent) ignotus: Ecce tibi proceres & ſuperbos illos *Perſarum* reges, qui ſe homines fateri nolebant, in ſtabulum, quaſi curiam, velut die dicto, per ſtellam, quaſi Apparitorem, ut veluti cauſam dicant, & atratorum inſtar ſupplices fiant, ad ſe ſiſtit,

ſiſtit, trahit, nolentes volentes cogit. O *Magnetem!* O tractorem hodie verè admirandum!

4. *Dignitate*; Aliàs latronem ſeu ſicarium unũ, Centurionẽ, & pauculos alios; deinde promiſcuam plebem, &c. Nunc ſummos & Philoſophos & Reges Orientis non infimos, aut ſaltem regum legatos, imo reges in legatis (ſi tamen non fuiſſe hos reges credendum eſſet) traxit.

5 *Multitudine*; Aliàs paucos, hodie unum & alterum, cras mille: Nunc verò è cunis tria ſimul regna, Chaldæum, Arabicum, Sabæum: *Nam —*

Claudianus *— totus componitur orbis*
Regis ad exemplum.

Con-

onverſos, averſos, perverſóſq;
ges ferè paſsibus æquis plebes
nſectantur.

Quis putas puer iſte erit? Ve-
è, verè pluſquam *Salomon* hic ! 3. Reg.
d *Salomonem* ex *Saba* ventum
t quidem, allatáque munera;
d ad grandævum, ſed ad ſapi-
ntiæ famâ celebrem, &c. Sed æ
emina, & (quamvis regina &
ibylla quorundam opinione)
men fæminâ. Ad Chriſtum
erò & puellulum, & in ſtabu-
o, & ſub paleis deliteſcentem,
n mediò divûm animalium,
ognoſcendum et viri, et reges,
t Antiſtites ſacrorum, et Philo-
ophi, et fortè ab extremo Ori-
nte adcurrerunt.

Non modò pluſquam *Salo-*

mon hic, ſed ipſe pluſquam ipſe, *i.e.* ipſe puer ſe viro major; voluntate tamen, ac diſpenſatione; non infirmitate ac neceſsitate. Omnia enim, quæcunq; voluit, fecit, & quando voluit in cœlo, & in terra.

Pſalm.

Traxiſti ergo, Domine, omnia ad te, totum cum regibus ſuis Orientem; imo gentes omnes in viris tribus iſtis, quos Eccleſiæ progenitores vocat *Chryſoſtomus*; Nos primitias Gentium non malè (opinor) etiam appellamus, vel ſemina, primáq; germina, & flores Eccleſiæ ex gentibus.

Hom. 7. in Mathæum

CAP.

Cap. VIII.

e eadem cum miniſtrorum & concionatorum animas ad Chriſtum convertendi poteſtate.

SI ea Chiſtiano cuipiam, verbi præſertim miniſtro, quæ *alomoni* olim, cùm *Gibeone* ille Deo obtuliſſet holocauta, libera quidvis petendi daetur optio; quid ei prius, aut otius in votis eſſe deberet, uàm ut amplam ejus attractiæ, & Magneticæ virtutis porionem a Deo acciperet? quaem *Petro*, & *Paulo*, reliquíſque orum olim impertiit, quos hominum piſcatores fecit, quorũ operâ mundum ad ſe traxit, & onvertit. Ecquid enim impe-

ratori

ratori gratius eſſe poſsit, quàm ut cives multos ſervet, & hoſtes plurimos captivos redigat? Ecquid piſcatori, quàm ut piſcium multitudinem retibus incluſam è mari in littus pertrahat? Inolevit crebra apud vulgus fama, & opinio de * Aquilæ oſsifragæ adipe, eam ineſſe ei virtutem, vt ad eum piſces in Stagno omnes reſupini, & ſemiſopiti adnatent, faciléque ſe capi, & manibus tractari patiantur. Quod ſi verum eſſet, quàm ſtudioſè eum inquirerent piſcatores? & quanto precio compararent? Chriſtus autem et potis eſt, & ſolet miniſtros ſuos eâ facultate inſtruere, eáque virtute ἑλκτικῇ imbuere, quâ oves errantes ad eum

* Oſprey.

reducant

reducant; quâ animas palantes lucrifaciant; quâ & ſe, & ſuos ſervare, gregémq; ſibi commiſſum in fide, & caula retinere poſsint: quod quibus conceſſum eſt, non video, quid ſibi majus petere, aut quid alijs melius invidere poſsint.

Cap. VI.

De Auri & Argenti neglectu, Ferri autem unitione, cum Chriſti Angelorum, præteritione, hominumq; electione.

AVrum & Argentum quid aliud ſunt, quàm mundi hujus elementaris monarchæ; reliquis metallis, regis & reginæ in morem, imperantia? quorum quaſi

quaſi comites, & proceres ſunt lapides, qui vocantur pretioſi, Æs & ſtannũ equeſtris ordinis; plumbum autem et ferrum merũ vulgus: Auri & argenti quàm inſano amore flagrãt homines? lapides autem pretioſi quanti apud principes & Magnates æſtimantur? gemmulæ & conchulæ quanto in honore et pretio habentur? Habent nimirum ſplendorem ſuum, ut & reliqua metalla, quò ſpectantium oculos alliciant, animóſq; faſcinẽt. Ferrum interea, cùm nullius coloris aut pretij ſit, vili ab omnibus penditur, vilíque paſsim venditur, ſub pedibus ubique conculcatur; infimum inter hęc omnia & locum & gradum obtinet.

tinet. Quibus tamen omnibus non obſtantibus, imo ſpretis prorſus, & pro nihilo habitis, hiſce omnibus ſuâ naturâ claris et illuſtribus, ferrum præ omnibus his elegit *Magnes*, quod violento & avido ad ſe affectu rapit, quod arcto amore complectitur; cujus ſolius copulam, & unionem unicè appetit; cujus amicitiâ, & vicinitate mirum in modum gaudet; cujus ſodalitio, & famulatu perpetim utitur: quin et *Siderites* à ferro honoris cauſâ cognominari voluit.

Qui ſympathiam hanc nobilem miramini, conijcite oculos in Chriſti φιλανθρωπίαν, & noſtram electionem. Angeli etiam lapſi ſi ad nos homulos cō-

ferantur, immane quàm glori-
oſæ ſint creaturæ! quàm nobi-
les ſpiritus! quorum ſcientia
noſtram cæcitatem, potentia
imbecillitatem, decus & dig-
nitas obſcuritatem, quot, quan-
tiſque paraſangis anteit? At ho-
rum naturam non aſſumpſit
Dominus noſter, ſed præteritis,
& in lacu ſulphuris, & in *Ge-
hennæ* carcere jacentibus, nos
vermiculos, nos pulverem &
cinerem elegit, nos miſellos a-
mavit; os de oſſe, caro de car-
ne noſtrâ, de muliere factus, e
ſuper Cherubim et Seraphin
evexit, in ſupercæleſtibus ſede
re, ab Angelis & Archangeli
adorari fecit; nos ſanguine ſu
pretioſo redemit in ſtatum fil

orui

orum Dei, hæredum, & cohæ-
redum cooptavit; divinæ ſuæ
naturæ, gratiæ, & gloriæ parti-
cipes fecit. Quis hic cum *Chry-
ſoſtomo* non exclamat? ἰδοὺ τὴν κυ-
ρίου ἡμῶν φιλανθρωπίαν, μηδὲ ψιλὸν πρᾶγμα τοῦ-
το εἶναι νομίσῃς, καὶ γὰρ ὄντως, θαυμαστὸν καὶ ἐκπλή-
ξεως γέμον, καὶ τοῦτο, πολλάκις εἰς νοῦν ἐγὼ λα-
βὼν ἐξίσταμαι, καὶ μεγάλα περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γέ-
νους φαντάζομαι. Videte etiam vocati- 1. Cor. 1. 6.
onem veſtram, fratres mei, non
eſſe *viz*: Multos ſapientes &
potentes ſecundũ carnem, non
multos illuſtri proſapiâ editos;
verùm, quæ vilia ſunt mundi,
quæ ſtulta, elegit Deus, ut pude-
faceret ſapientes.

Cap. X.

De Magnetis, & Chriſtianorum, ἀπροσωποληψία.

ECce porro utriúſq; ἀπροσωποληψίαν. Ferrum enim tam in arcâ ligneâ, quàm in aureâ capſulâ incluſum; tam vaginâ pelliceâ, quàm thecâ oloſericâ tectum agnoſcit, & ad ſe attrahit *Magnes*: ferrum tantum eſt, quod reſpicit, ferri ornatum et veſtitum qualemcunq; deſpicit. Ferrum eſt, quod quærit, quod amplectitur; non aureæ phaleræ, aut bracteæ, quibus circumtegitur. *Quare pudeat nos,* Iaco.2. *fratres, cum reſpectu perſonarum habere glorioſam noſtram Jeſu Chriſti fidem*; ita ut ſi quis in

cætum

cætum veſtrum ingrediatur au-
reum geſtans annulum, & veſte
indutus ſplendidâ; ingrediatur
autem et pauper ſordidè veſti-
tus, et reſpexeritis ad eum, qui
veſtem geſtat ſplendidam, et di-
xeritis ei, Tu ſède hîc pulchrè;
pauperi autẽ dicatis, Tu ſta illic,
aut ſede ſubter ſcabellum pedũ;
nonne judices facti eſtis perver-
ſè deliberantes; et diſcrimen a-
pud vos iniquum facientes?
Nonne Deus elegit pauperes
hujus mundi, ut divites fierent
fide, hæredes regni, quod pro-
miſit ipſum diligentibus? Quin
potius & Dominicam & Mag-
neticam hanc ἀπροσωποληψίαν intu-
entes, & conſiderantes utramq;
imitamini; et Chriſtianos igno-

 biles,

biles, idiotas, egenos et cõtemptui habitos ſeculi hujus illuſtribus, ſapientibus, et opulentis anteponite, vobíſque comites, amicos, conjugas in Domino tantùm eligite, diligite, cum ijs in terris amicitiam colentes, quibuſcum in æternum victuri eſtis. Hoc enim Domino, Deóque noſtro gratum, et acceptum eſt; apud quem nec mas, nec fœmina, nec Barbarus, nec Græcus, ſed nova in Chriſto creatura omnia eſt in omnibus.

Cap. XI.

De ponderum gravitate, quæ Magnes ſupra quàm Gagates attrahit.

QVi ſemel Magnetem cum admiratione vidit, non fila modò, et ramenta ferrea, ſed grande et ingens ferri pondus, anchoram putà, quæ viginti libras æquet, attollentem facilè, et in altum ab humo elevãtem; quanto ille cum contemptu Gagatem,et ſuccinum conſpicit paleas, et feſtucas ad ſe, poſtquam attritione calefacti fuerint attrahentes? Tantundem & longe majus diſcrimen cernere eſt inter ſapientum,& ſtultorum; inter ſanctorum, & carnalium animas: quorum iſtæ ea curant,

et meditantur ſolummodo, quæ magni ſunt momenti, quæ ad regnum Dei, ſuámque æternam ſalutem attinent; illæ autem mundi hujus quiſquilias, & nugas ſectantur: Non minus certè, quàm inter mercatores, qui magni valoris merces coemunt; et nugivendulos agyrtas, qui tricas, apinas, et crepundia circumgeſtant: inter araneas, quæ muſcas captant; aquiláſque, quæ lepores et ardeas venantur; intérque aucupes denique qui columbas; & pueros, qui papiliones inſequuntur.

CAP. XII.

De mundicie, quam & Magnes, & Chriſti Spiritus in objectis requirunt.

FErrum autem utcunque appetat *Magnes*, non tamen iſi mundum, & politum attrait; mundiciem mirum in moum amat, et affectat, ſordes autem valdè odit, et averſatur. 'nde eſt, quòd, ſi anchoræ lateri ubiginoſo, aut pulvere conperſo eum applicueris, vel non mnino, vel ægrè, et lanquidè ires in eam ſuas exeret exercetque; eundem ſi terſo, et benè mato lateri appoſueris, totis am quantiſcunque viribus ad : avidè rapiet, et fortitèr elevabit:

bit: ſimilimus in hoc Spiritui columbino, qui in cordibus puris, tectíſque candidis tantùm inhabitat; immundis, & ſordidis abſtinet, et avolat. Senſit hoc magno ſuo cum damno, et dolore *Regius ille vates*, qui poſtquam corpus ſuum adulterio, animam homicidio, utrumque ſanguinibus polluiſſet; non priùs Spiritus reditum, & redingreſſum obtinuit, quàm utrumque lachrymis, & ſeriâ pænitentiâ purgâſſet.

CAP

Cap. XIII.

De primorum ferri ad Magnetem motuum, & animarum ad Chriſtum tarditate, & ſequentium velocitate.

LAtum et clarum diſcrimen eſt inter primum ferri ad olos Magneticos motum, & oſteriores omnes à primo or-s. In primo enim tactu, tra-tuque patitur potiùs ferrum, uam agit: trahitur quidem in-ctum ferrũ, ſed obtorto quaſi ollo, & volens nolens lentè, rdéque accedit. Ante conta-tum enim, aut nulla prorſus ntercedit ferro cum Magnete micitia, nulla ad polos reſpe-tiva verticitas; aut ea tam lan-

guida,

guida, & altùm ſopita, ut ſenſibus percipi vix poſsit: quę poſtquam per coitum et afflatum Magneticum excita ſemel, & expergefacta eſt, ſponte et celeritèr ad Magnetis nutum, et minimum quaſi ſibilum accurrit.

Major & manifeſtior diſparitas inter actus motúſque eos qui converſionem noſtram ad Chriſtum præcedunt, & comitantur; eóſque, qui eam ut fructus, & effecta conſequuntur. Habet enim ſe in illis præcedaneis voluntas noſtra hoſtilitè & paſſivè, erátque in nobis non ſopita tantummodò, ſed et mortua prorſus omnis cum Deo familiaritas; neque ab eo alieni tantùm eramus, ſed averſi prorſu

s & inimici, ϛυγητοὶ ϗ ϛυγȣ̃ντες, exo-
, et odio Deum habentes: In
pſibus autem et peccatis ijs,
ıæ poſt converſionem perpe-
antur, ſimile quid nobis acci-
it, ac limaturæ ferreæ diutiùs
ɔ igne torrefactæ, aut ſordibus
ıquinatæ, vel rubigine vitiatæ:
ɔrrũpitur enim ab his humor
rri viſcoſus, & minuuntur vi-
:s, quę velut in ægroto corpore
ifficiliùs à Magnete reſuſcitan-
ır; ægriùs ab eo trahitur hujuſ-
ıodi ferrum, nec in tanta di-
antia, nec tam citatò curſu. A-
oſtatis autem, & ad mortem
ontráq; Spiritum ſanctum pec-
antibus idem omnino accidit,
uod eidem limaturæ in furno
everberationis valentèr, &
vehe-

vehementèr aduſtæ, et in *Crocum Martis* (ut vocant) verſæ, cujus verticitas nullis Magnetis viribus renovatur, nec ullis incantamentis revocatur, utpote in totum & penitus deformata. Nam fieri non poteſt, ut, qui ſemel fuerint illuminati, guſtaverintque donum illud cœleſte, & participes fuerint Spiritus ſancti, guſtaverintque bonum Dei verbum, ac virtutes futuri ſeculi, ſi prolabantur, ut denuo renoventur ad reſipiſcentiam.

Hebr. 4.

Cap. XIV.

De ferri longè remoti lento ad Magnetem motu, ejuſdem appropinquantis celeritate.

FErrum in vaſis adverſâ parte longinquiùs à Magnete emotum, tardiùs ad eum vergit, & lentiori motu verſus eum endit; quo autem viciniùs appropinquat, eò gradum grandit, & velociùs advolat; magis enim, magíſque invaleſcit virus, & acceleratur coitio. Non liter Patrum eorum, qui ante diluvium, & circa *Moſis* ætatem degebant, quiq; adventũ Christi in carne multis poſtea ſæculis futurum proſpiciebant, tepidiùs, & languidiùs eum deſiderabant:

rabant: qui autem paucis ante
nativitatem ejus annis (ut *Za-
charias* & *Simeon*) eum quaſi ſo-
lem jamjam exoriturum cerne-
bant, totis ad eum affectuũ ve-
lis, remíſque ferebantur. Idem
in nobis, qui in fines ſeculorum
incidimus, debet eſſe fervens &
ardens erga ſecundum ejus, qui
jam præ foribus eſt, adventum
animus, & appetitus. Idem in
Chriſtianis ætate provectis
quorum ſalus,& gloria propin-
quior eſt, quàm cùm recẽs con-
verſi primitùs crediderunt
Non ſecus quàm rivulorum de-
curſus, & impetus multò e
prope Oceanum, quàm juxt
fontes concitatior. Tempu
jam eſt, (inquit ſenex *Zanchiu*
a

id *Sturmium* decrepitum) ut ad Chriſtum et cœlum ſtelliferum terrâ properemus, ſcientes nos bi propediem cum Domino uturos,

Cap. XV.

De acubus ad Magnetem, & animabus ad Chriſtum, non ſine tremore poſt receſſum redeuntibus.

SI Magnetem in vaſe ligneo rotundo, tanquam nautam r cymbâ, locaveris, ita ut liberè ſuper aquæ ſuperficiem in ciernâ, vel dolio, huc et illuc fluuare ad placitum poſsit, ſeipm continuò cum vaſe ſæpius rcumvolvet, neque priùs quicet, quàm polos utroſq; cœ-

leſtes rectà reſpexerit; à quibus eum ſi vi manuum dimoveris, iteratis verſionibus ſe circumgyrabit, neque priùs tremulò motui finem imponet, quàm polos eoſdem repetierit. Idem in acu Magnete illitâ videre eſt; quam ſi a polaribus punctis decuſſeris, per ſingulos pyxidis & mundi angulos inquieta circũvolitabit, neque aliter ſe, quàm cum tremore quodam verſu polos ſiſtet. Eandem animabu noſtris legem impoſuit Deus poſtquam peccando noſmet al ipſo dirupimus, exules dein cun *Caino*, ab ejus facie huc & illu circumvagamur, motibus inſe ſtis agitamur, in terrâ Nod, *i.* inquietudinis, vitã tranſigimu

æd

ædificamus, diruimus, rotunda
quadratis mutamus, quaqua-
verſùm velut ægroti in lecto
volutamur, quò nos vertamus
neſcij vanitatibus innumeris
cum *Salomone* ſpiritus noſtros
vexamus, uſque dum a ſpiritu
columbino edocti, ad arcã *Noe*,
i. e. quietis revertentes, cum
carceris cuſtode ad pedes mini-
ſtrorum contremiſcentes pro-
ſternimur, & cantilenam *Davi-
dicam* ediſcimus; Quid te deji-
cis? quid te turbas animula, va-
gula, miſella? quid in me per-
ſtrepis? In Deum tuum ſpera;
in ſalvatorem tuum onus tuum
conjice, onus ejus leve in hume-
ros tuos ſuſcipe, & requiem in-
venies ſempiternam.

Per motus varios, et per diſcrimina mille
Tendimus in requiem, quò mens laſſata quieſcat.
Hanc ſolam præſtat Chriſtus, pax unica nobis;
Sola quies, alibi nullam ſperare quietem.
Pax alibi bellum eſt, pacem TE poſcimus omnes,
Omnem qui captum ſuperas & mentis acumen.

CAP. XVI.

De medij interpoſiti craſſitie non impediente tractum Magneticum.

EX omnibus ſtupẽdis Magnetis operationibus, nulla eſt, quæ magis attonitos teneat

ſpectan-

ſpectātium oculos, quàm quòd
irtus ejus craſſa tabulata, vaſa
gulina, marmorea, metallica
enetret, & pertranſeat: ita ut
ihil tam ſpiſſum aut ſolidum
it (ne aurum quidem, quod ſuâ
enſitate reliqua metalla ante-
edit, ne murus aut caminus la-
eritius (experto credite) nec
orpus hominis obeſiſſimi) cu-
us interpoſitio viam muniat,
t obſtruat ejus efficaciæ et vir-
utem ejus impediat, quò mi-
ùs filum aut verſorium ferreũ
commoveat, &, quò velit, im-
pellat, unde autem velit, dedu-
cat. Nequicquam ei laminæ æ-
neæ, argenteæ, ſtanneæ, licet val-
dè craſſæ, obſtant, nec attractio-
nem ejus retardant.

 Suprà

De Civit. Dei lib. 21 cap. 4.

Suprà fidem, inquit *Auguſtinus*, illud eſt, quod a fratre, et coepiſcopo meo *Severo Milevitano* de iſto lapide comperi. Seipſum namque vidiſſe narravit, quemadmodũ *Bathanarius* comes *Africæ*, cùm apud eum convivaretur Epiſcopus eundẽ protulerit lapidem, eúmque ſub argento, ferrúmq; ſuper argentum poſuerit. Deinde ſicut ſubter movebat manum, quâ lapidem tenebat, ita ferrum deſuper movebatur: atque argento medio, nihílque patiente; concitatiſſimo curſu infrà lapis ab homine, ſuprà ferrum rapiebatur a lapide. Dixi, quod ab illo audivi, cui, tanquam ipſe viderim credidi. Tu verò lector, mihi

i placet, injurato fidem adhibe, qui ſæpiùs coram multis teſtibus locupletibus, jámque cum hæc literis mando, Magnetem oculis hiſce conſpicio, qui ſubter menſam ſex uncias craſſam, trans murum lateritium verſorium in aquæ vaſculo ſuper menſam poſitum, huc & illuc celerrimè circumagitet. Quod cùm oculis cerno et animo verſo, mirari prorſus deſino, nulla pericula tam formidabilia fuiſſe, nullum tormenti genus tam crudele, ne carceres, rogos, aut equuleos, qui ſanctos & fideles a Chriſti amore ſeparare potuerint, aut aliquo modo obſtare, quò minùs Agnum, quocunque iret, ſequerentur, neque efficere,

 ut

ut nominis ejus profeſsionem, fideíq; defenſionem deſererent. Neque mediocriter hæc fidem noſtram circa reſurrectionis articulum augent,& coroborant; neque tantillum dubitare patiuntur, ne monumenta & ſepulchra,ne maris aut terræ profunditas impediméto in fide Chriſti mortuis eſſe poſsint,quò minùs vocem Chriſti,& Angelicæ tubæ clangorem audientes ad vitam reſurgant, & velut ad cadaver aquilæ, velociſsimè congregentur. Atque hic finis eſt, & ſcopus, quem ſibi in mirandis illis narrandis propoſuit ſanctus ille Pater; ut intellectũ per ſenſum informaret, & per viſibile miraculum articulum reſur-

reſurrectionis redderet facilè credibilem.

Cap. XVII.

De annulorum Magneticorum & Chriſtianorum ſpirituali & mirandâ concatenatione.

HVic affine, néque minùs mirum eſt illud, quod cùm primùm vidit, inhorruiſſe multum ſe fatetur idem ibidem *Auguſtinus*. Cernebam, inquit, lapide ferreum annulum raptum atque ſuſpenſum; deinde tanquam ferro, quod rapuerat, vim dediſſet ſuam, communémque feciſſet, idem annulus admotus eſt alteri, eúmque ſuſpendit: atque ut ille prior lapi-

di, ſic alter annulus priori annulo cohærebat. Acceſsit eodem modo tertius, acceſsit & quartus, (duodecim hoc ordine concatenatos vidiſſe me atteſtor:) jámque ſibi per mutua connexis circulis, non implicatorum intrinſecus, ſed extrinſecus adhærentium, quaſi catena pependerat annulorum. Quis iſtam vim non ſtuperet, quæ illi non ſolùm inerat ſed per tot ſuſpenſa tranſibat, & inviſibilibus ea vinculis ſubligabat? Similem catenam pari cum admiratione ſed altiori meditatione contemplatus eſt *Gregorius Nazianzenus* is, qui cùm in vivis eſſet Theologi nomen apud omnes meruit. Sic enim orationem

illam

llam quam apud Conſtantino-
politanos in Archiepiſcopatus
nitio habuit, exorſus eſt. Non
oſſum non mirari, quid vobis
n mentem circa conciones me-
s venerit; quámque ob causã
peregrinâ hac noſtrâ voce exili,
& nihil in ſe amabile habenti
ta capta ſitis, ut eodem modo
erga me affecti videamini, quo
errum erga Magnetem Nam
& ex me pendetis, & alij ex ali-
s mutuo nexu cohærentes, &
omnes ex Deo; a quo, & in
quem omnia. Ὦ θαυμασίας ἁλύσεως
O catenam nunquam ſatis præ-
dicatam! quam vinculis firmiſ-
ſimis compactam nectit ipſe
Spiritus non manu vel arte, ſed
Dei ipſius digito fabrefactam,
aureis

aureis torquibus defæcatiorem, adamantinis firmiorem, gemmeis pretioſiorem. Tres enumeravit, vel excogitavit potius aurei & ingenij, & oris, Orator allegoricas catenas, quibus vulgares, quotquot ſunt in mundo, amicitiæ copulantur. Voluptatis primam, quam ex roſis, violis, floribúſque mollioribus quaſi corollam Bacchanalem contexuit. Secundam vtilitatis, quam ex annulis argenteis aureíſque conflavit. Honoris tertiam, quam ex gemmis, & lapidibus pretioſis compegit: viles omnes & facilè fragiles catenulas, quibus quæ conglutinãtur amicitiæ, quid aliud ſunt quam vitreæ, & argillaceæ, ſ

Dion. περὶ ἀληθείας

ad hanc ſpiritualem, inviſibilem, incontaminatam, & immortalem conferantur? nullum hic ſpurcum libidinis gluten, nullum avaritiæ ſordidum cæmentum; nullum hic ambitionis, aliorúmque vel humorum, vel vitiorum, contemparamentum. Sola hæc τελειότητος σύνδεσμος, perfectionis illa copula fuit, quæ primævos illos Apoſtolos, & aurei verè ſeculi Chriſtianos inter ſe continuit, cùm omnes credentes eodem loci manentes omnia habebant communia, poſſeſsiones & facultates vendebant, &, prout cuique opus erat, diſpertiebant; vnanimitùs indies in templo perdurantes, panem domeſtica-

meſticatim frangentes, cibum cum exaltatione & cordis ſimplicitate capientes, laudantes Deum, & gratiam habentes apud populum. Gratiam nimirum ijs, apud Gentiles conciliavit, novóſque indies ijs allexit, & adjunxit fratres Magnetica hæc charitatis catena, quam ipſi Pagani ſuſpicientes clamabāt; Vide, ut invicem ſe amant Chriſtiani! Vide, ut mori pro ſe invicem parati ſint! Hoc illud cęleſte, & ſpirituale charitatis vinculum fuit, quod regium illud & nobile par amicorum tam arctè conſtrinxit, *Davidem* & *Ionathanem* intelligo; quorum alter alterum amore pluſquam fæmineo ſupra ſeipſum

Tertul. in Apologett.

ſuprá

ſupráque regnum hæreditarium ad mortem uſque coluit: quorum pares nulla inter *Ethnicos* ætas novit, nulla Philoſophia peperit. Præ quorum amicitiâ, *Scipionis* illa & *Lælij*, *Pyladis* & *Oreſtis*, reliquorúmque ejus furfuris parium, quid aliud dici meretur, quàm veræ & vivæ charitatis umbratile cadaver & ſimulachrum?

Cap. XVIII.

De Magnete, & Chriſto majora per inſtrumentum, quàm immediatè ſuapte virtute efficientibus.

MAgnes ut valdè mirificus, ſic myſticus inprimis lapis eſt, non minùs arcanis operandi

di modis, quàm potentibus o-
peribus inſignis; quorum illud
ultimũ non eſt, quòd cùm ipſe
tractricis, & elevatricis virtutis
fons, et ſedes ſit primaria, totum
tamen ejus honorem in ferrum
quaſi deditâ operâ transferat. I-
dem enim lapis, qui nudus, &
per ſe parum, aut nihil trahit,
ingens pondus ferri ferro ar-
matus elevat. Vidi ipſe Magne-
tem, qui vix uncias ſeptem iner-
mis tolleret, ferro (ut barbari
loquuntur) cappatum, viginti
duo pondo fortitèr, et facilè in
altum tollentem; referentem in
hoc ſummum naturæ opificem
primúmq; motorem: qui cùm
ipſe Pater lucis ſit, mundum ta-
men hunc viſibilem per ſolem

illu

illuminet; ipſe in cœlis inviſibi-
lis, & (quæ noſtra cæcitas & de-
mentia eſt) incultus pleriſque
& illaudatus. Homines etiam
per filium hominis redimit, ſal-
vat, & judicat, eíque vicariam
omnem in cœlis, terríſque po-
teſtatem delegat, cujus divinitas
& majeſtas in carnis velo, velut
in cornu lucerna, ſic latuit, ut
non niſi ſuis, iíſque paucis per
miracula pateret; qui jam etiam
ſeſe in cœlis occultans, hominũ
miniſterio (ut ferri *Magnes*) ido-
neo, & homogeneo utens in-
ſtrumẽto, homines ad ſe vocat,
trahit, & convertit, in ſui hono-
ris ſocietatem miniſtros aſſu-
mens. Qui vos (inquit) recipit,
me recipit; imo ampliorem

in eos tranſmittens: Qui in me credit, majora (inquit) faciet, quàm ego feci. De Chriſto ipſo non legimus eum unâ con-
Act. 2. cione centum; de *Petro* narratur, eum tria millia convertiſſe: quæ ejus φιλανθρωπία parùm abeſt, quin omnia ejus cætera miracula ſuperet. Vt enim artis & artificis ars ſumma eſt artem celare; ita viri boni prima laus, & virtus eſt, virtutis laudem ſeipſo celato in alios derivare; neque eſt, in quo homines ad Deum propiùs poſsint accedere. Mirentur & laudēt in *Joabo* alij alia, me quod attinet, inter omnia ejus præclara facta, hoc heroicum virtutis ejus ſpecimen præcipuum ſemper cenſui:
quòd

quòd victoriæ ſuo Marte partæ gloriam, & coronam in *Davidis* caput tranſferre voluerit, & valuerit. In cæteris enim alios, in hoc ſeipſum vicit, quod honorificentius longè fuit, quàm ſi de *Rabbâ* & *Ammonitis* centies triumphâſſet. 2.*Sam*.12.

Cap. XIX.

De eo quòd decuplo plus ponderis per binas, quam ſingulos terminos, ſeu cappas trahat.

OBiter autem, nec intempeſtivè moneam, Magnetem eâ lege vim, & virtutem ſuam in medium, & inſtrumentum transfundere, ut exiguam ejus portiunculam uni ſigillatim

cappæ, ſeu termino polari; largam, & amplam conjunctim binis impertiat. Cujus cum experimentum in robuſto lapide ceperim, & terminorum alteri ferrum appoſuerim, duo vel tria tantùm pondo, idque ægrè ſuſtulit; cum ſimul utriſque viginti duo nullo negotio in altum evexit: ut non modò verum ſit illud *Salomonis*; Duo meliores ſunt, quam unus: ſimul enim ſi cubent, citiùs concaleſcunt; ſi cadunt, eorum alter ſocium erigit, nec illud tritum modò lippis etiam notum, vim unitam eſſe fortioré. Quis enim duplo fortiorem eſſe non videt, & facilè agnoſcit? at decuplo ut fortior ſit; hoc & rarũ,

Eccl.4.9.

&

& in *Magneticis* experimentis ſingulare clarũ eſt. Vt non mirum ſit (obſervante *Origine* in *Geneſeos* primo) dupla, et compaginata pleráq; Deum feciſſe: ut cùm ſimul cœlum, et terram; ſolem, & lunam; marem, & fæminam creâſſe in hiſtoria memoretur; Chriſtúmq; diſcipulos ſuos, non ſingulos, ſed binos emiſiſſe, ut alter alteri, velut pes pedi, manus manui mutuam commodaret operam, & viribus animiſq; conjunctis fortiùs & fæliciùs vivos ad Chriſtum lapides traherent, & ſuper eum ædificarent.

Cap. XX.

Plus multò valent inſtrumenta, quæ arctè, quàm quæ laxè Chriſto vel Magneti adhærent.

NEque ſilentio prætereundum duxi, ingens illud diſcrimen inter armaturam polis Magneticis laxè, & remiſſè ligatam, eandémque aptiùs, & arctiùs ijſdem aſtrictam. Si enim vel minimus intercedit hiatus, multò minori virtute imbuitur, caſsiùs, languidiùs, et inertiùs onus ſuum trahit; neque dimidium ejus ponderis elevat cujus totum facillimè, ſi ad unguem ſine leviſsimâ fiſſurâ coadunetur: quæ ratio ſolet à Theologis aſsignari, quare Chri-

Chriſti humanitas tam ſit ſuprà modum & menſuram omnem oleo Spiritûs inuncta & repleta; eò quòd hypoſtaticè, & σωματικῶς cum Deitate uniatur: modò ſcil: & nodo arctiori, quàm à nobis aut concipi, aut exprimi poſsit. Quare ſanctorũ illi tantum apud Deum valuerint, qui indeſinentèr cum eo ambulârint, ut *Enochus*; qui indivulſè deo adheſit, ut *Elizæus Eliæ*, à cujus latere ne latũ unguẽ diſceſſerit. Quare *Sampſonius* tot ediderit miracula, quamdiu fæderis, et unionis ſuæ cum Deo ſignaculum illæſum ſervârit, quo ſemel per capilli tonſuram læſo & amiſſo, ſicut ceteri mortales, imbellis, & hoſtibus præda fa-

ctus eſt. Quare denique ſummum Christiani bonum in hoc ponatur firmiter cum *Davide* Deo ſuo adhærere, ἀπερισπάστως προσκολλᾶσθαι, καὶ πάσῃ τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ *i.e.* inſeperabiliter agglutinari, firmóq; cordis propoſito in Domino permanere.

Cap. XXI.

Magnes ferro polito meliùs, quàm auro ſplendido armatur, & Theologorum conciones Scripturæ teſtimonijs, et ſolidis rationum momentis, quam Rhetorum floſculis.

Illud inſuper animadverſione noſtrâ non eſt indignũ, quod ut in objecto, ſic et in medio ſeu inſtrumento, non tam fulgo-

ulgorem, quàm nitorem; non
am ſplendorem, quàm mundi-
iem poſtulat. Nec enim auro,
ut argento armari amat, ſed
erro tantùm; nec tamen eo fæ-
ulēto, aut rubiginoſo, ſed pur-
ato, & polito. Qualem arma-
uram concionatoribus, et præ-
cribit, et ſuo exemplo cōmen-
at Apoſtolus; eam nempe, quæ
on in verborum eminentiâ,
ed in Spiritus & potentiæ de-
nonſtratione conſiſtit. Nec e-
im Oratorum filij ſumus (ut
nagnus ille Theologus ad *Li-
anium Rhetorem*) ſed piſcato-
um: neque carnalibus armis
ontra hæretícos dimicandum;
ed argumentis validis ad ſub-
erſionem turrium, et munitio-
num;

num; ad everſionem altitudinis omnis extollentis ſe adverſus cognitionem Dei. Quare nec conciones, nec ſcripta noſtra tam poetarũ floſculis, aut Philoſophorum argutiolis, quàm aut ſcripturæ oraculis, aut rationum momentis irrefragabilibus armamus, memores quò muri *Jerichuntis*, non tubis aureis, aut argenteis; ſed corneis, & arietinis diſflati & demoliti fuerint. Quę non ideo à me dicuntur, ac ſi ſordes & balbutiem multò minùs *Barbariſmos* et *Solæciſmos* affectet Evãgelium; ſed eum ſermonis nitorem, & claritatem, quam et pręcepit, & aſſecutus eſt *Lactantius*: ita ut prima ſcripturæ aurea cãdor dict-

on

nis includat argenteus : ita ut
materiæ ſoliditatem, et ſalubri-
tatem, verborum comitetur ſua-
vitas ; ſitque orationis Theolo-
gicæ, veſtitus & ornatus non
juvenilis, ſed ſenilis, non me-
retricius, ſed matronalis ; non
fucatus deniq;, & effæminatus,
ſed nativus, & maſculus. Plu-
res ad ſe traxit Dominus noſter
cruce, quàm ſceptro armatus;
coronâ ſpineâ, quàm ſi aureâ
fuiſſet redimitus.

CAP.

Cap. XXII.

Tractionis laus omnis Magneti, non ferro; & operum bonorum Chriſto non hominibus debetur.

IN illo execrandæ memoriæ bello, quod olim Eccleſia cum *Pelagianis* acerrimum intercesſit, quæri ſæpe multũque ſolet, cui potisſimum imputari & de quo verisſimè prædicari debeant, fides, quâ in Deum credimus, & bona, quæ facimus ad ejus gloriam, opera. Num gratiæ in ſolidum divinæ aſcribenda; an libero noſtro arbitrio? Vel huic partim, & partim illi, æquâ factâ inter utrúmque partitione? Si enim (inquit *Pelag:*) vera ſunt, quæ

vo

de voluntatis noſtræ αὐτεξουσίας
ibertate diſſeritis, eam mor-
m prorſus & nullam omni-
eſſe, ſequitur non hominem
e qui credit, ſed Deum;
n hominem eſſe, qui miſeri-
diam, & liberalitatem exer-
, qui eleëmoſynas largitur,
Deum: ac proinde non eſt
mini laudis, vel mercedis ne
nima quidem inde portiun-
a, vel debita, vel expectanda;
l omnia Deo ſoli in totum a-
ibenda, cuius præſidio, &
jutorio ſingula, quæ nos face-
videmur, efficiuntur. Atq;
c illud *Achilleum* erat argu-
entum, cui neminem reſpon- *Vide Hie-*
re poſſe jactitabant. *Hiero-* *ron. ad*
no quóque & *Auguſtino* invi- *Cteſiphon-*
tem.
diam

diam apud imperitos conflar
ſatagebant : quod idem plan
eſt, ac ſi litem quis inter Mag
netem, & ferrum hujuſmo
moveret, & foveret, vtri horu
attrahendi, & elevandi virt
attribui debeat ? Ferrúmne
Magnetem trahere propriè d
cendum ſit ? Quòd ſi penes
culos, & ſenſus exteriores arb
trium ſit, ferro laus omnis c
det. Si enim Magneti pond
appoſueris, decidit ; ſi ferr
armaturæ, tollitur, & retinetu
clamátq; ruſticus ſpectatum a
miſſus, ecce, *Magnes* ignavus e
parùm aut nihil trahit, ferru
eſt, quod elevat, & attrahi
Verùm enimvero, ſi ad intl
lectum, & rationem judiciu
de-

feratur, *Magneti* iterum virtu-
attractricis laus omnis vin-
cabitur, & aſſeretur. Conclu-
: enim Philoſophus, et doctus
biter, nihil hîc ferrum ſuis, et
oprijs viribus agere, ſed *Mag-
ticis*, & à lapide manantibus:
démque ratione victus fate-
tur, nos a Deo actos divino
ıxilio omnia, quæ rectè agi-
us, agere; Deóque fidei, &
onorum operum gratiam, &
oriam omnem acceptam re-
rendam. Quare *Gordius* hic
odus *Herculeo* hoc gladio faci-
diſſectatur; niſi malit quis
ontentionis ſerram eandem
mper reciprocare, & funem
:is in infinitum ducere. Quid
ıim, obſecro, ſi coram ſanâ
mente

mente præditis, *Magnetem* quis caſside ferreâ armatum; & onus ingens trahentẽ oſtendet; non ne in *Magnetem* omnes oculos conjicere? virtutem ejus omnes ſtupere, & prædicare? de ferro autem ſilere, et ne gry quidem hiſcere? neque id injuriâ. Ferrũ enim, ſi animal eſſet ratione, & oratione præditũ, erumpere ipſum lubentiſsimè in *Magneti* præconiũ; libentiſsimè palàm profiteretur, ſe non ſuâ, & innatâ virtute valere, & potentem eſſe, ſed alienâ, & a *Magnete* hauſtâ, & infusâ. Non aliter quàm luna non ſuis, ſed ſolaribus radijs ſplendere ſeſe agnoſcit; Quàm fæmina mariti ſui dignitate illuſtratur. Vnde eſt

quò

quòd Apoſtoli, cùm claudum
præ templi foribus ſanâſſent,
pplauſum omnem popula-
em tantopere repudiârint,
icentes, Viri *Iſraelitæ*, quid
e hac re miramini? aut
uid intentos in nos oculos
abetis, quaſi propriâ potentiâ,
ut pietate effecerimus, ut hic
mbulet? Deus ille *Abrahami*,
ſaaci, & *Iacobi*, Deus ille patrũ
oſtrorum filium ſuum *Ieſum*
lorificavit. Nec minùs cautè,
prudenter *Paulus*, *Non ego, in-* 1. Cor. 3.
uit, ſed Chriſtus in me potens fu-
, cujus gratiâ ſum, quod ſum.
uis Paulus? quis Apollo? quis
ephas? niſi inſtrumenta et mi-
iſtri Dei, per quos crediditis,
nuſquiſque, prout ei dedit
 Domi-

Dominus? *Ego plantavi, Apollo rigavit; ſed Deus eſt, qui dat incrementum; qui plantat, nihil eſt.* Vinea *Salomonis* eſt; locat autem vineam ſuam hortulanis, & cuſtodibus: Milleni ſicli *Salomonis* ſunt; ducenti cuſtodientium fructum ejus.

CAP. XXIII.

Ferrum in ſe vile Magnetico conjugio nobilitatur, & nos homunciones ſpirituali cum Chriſto union

SCatent ubique terrarum ferri venæ; patent in omni villâ, & vico ferri officinæ. Se vit id infinitis hominum uſ bus; ſed ijs vilibus, & obſcuri Fiunt ex eo omnimoda inſtr

ment

menta, ſed ignobilia, qualia ſunt equorum ſoleæ, claves, ſeræ, clavi, ſerræ, ligones, vomeres. Vt taceam baliſtas, bombardas, ſclopetos, & id genus hominum peſtes. Honos omnis, & dignitas ferro à Magnete oritur, & creſcit; qui quidem plùs ferro nobilitatis confert, quàm auro Rex ille Ægyptius, cùm è matulâ Deorum effigies conflavit, quas proceres ſuos colere coegit. A Magnete enim excitum, fando vix exprimi poteſt, quot, & quanta afferat humano generi emolumenta: ut vani ſint in hoc Chymici, cùm ſomniant, velle naturam metalla cætera in aurum mutando perficere. Quis enim non perſpicit, debere nos

multò plus acubus nauticis, & horologicis, quàm quicquid uſpiam eſt, auro, & lapidibus pretioſis; utpote cujus ope, & beneficio hæc omnia, & reliquas omnigenas merces conquiramus? Ita ut minimè mirum nobis videri debeat, quòd ferrum tam honorificum cum Magnete connubium tantopere appetat, & ambiat, ut ad eum conſpectum tam præpropero curſu advolet: cujus nimirum copula & coadunatione tam mirificum & Herculeum evadat. Ecquis autem tam ſtipes & fungus eſt, cui hæc contuenti, & contemplanti non in mentem veniat priſtini & miſerrimi illius, in quo nati ſumus, ſtatûs, & con-

ditionis

ditionis triſtis recordatio, in quo iræ ſcilicet, & ignominiæ vaſa; mundi, Satanæ, & cupiditatum turpium mancipia fuimus; quorum Deus venter, gloria dedecus, exitus confuſio? E-quis tam pumex & ſilex, qui ſibi à lachrymis temperet, cùm in animum revocet, quàm ad omnia officia Deo, & hominibus debita inutilis fuerit, præterquam ad fruges conſumendas, horas bonas malè locandas, carnis concupiſcentias implendas, ad iram in diem iræ theſaurizandum? Ecquis autem tam gelu, & glacies, ut cùm ſeriò, et ſerò nimis hæc ſecum cogitet, et penſitet, non ardeat, et flagret totus, cœleſtis illius cum

Chriſto conjugij deſiderio, quo Dei filius, Chriſti cohæres, cœli civis, et municeps eſſe, et dici mereatur? Ecqua anima tam belluina et terræ filia eſt, ut carne et ſanguine adhuc volutare malit, quàm ſpritûs ſancti afflatu ad cæleſtia erigi, et attolli, ad munera ſpiritualia, et Angelica obeunda agilis, et idonea reddi, quibus et ſe, et alios ſervare poſſit, et ad opera ea præſtanda, quibus ſalutem æternam, et cælorum regnum conſequi valeat? Ecquis ad hæc tam ſurdus, et contumax eſt, ut portas ſuas immortales non aperiat, per quas intrat Rex ille vitæ, et gloriæ, cujus ingreſſu, et incolatu, ad divina, et heroica, omnia

munia

munia peragenda animari, et corroborari poſsit?

Cap. XXIV.

Magnetis, cum gemmis collatio, quod vires & formam attinet.

ESTauro ſolaris ſuus fulgor, argento lunaris ſplendor, æri & cupro flavedo venuſta, ſtanno & plumbo *Mercurialis* nitor, Margaritis candor, & levor illuſtris, Adamanti ſcintillans & micans claritas, cæteríſque lapidibus pretioſis gratus & lucidus cuíque color, quibus aſpicientium occulos ad ſe alliciunt, & faſcinant; Magneti autem ferrugineus, lividus, *Sa-*

turnius, & obſcurus quidam aſpectus, quem tamen mirâ, & intrinſecâ virtute ditavit, & dotavit naturæ Dominus: illis interim externam ſuam ſpeciem ſufficere voluit, quam præter, nihil illis donavit, quo pretium aut honorem ſibi apud homines concilient. Et eſt certè pulcherimus hic ordo, et lex æquiſſima, quam in donis ſuis diſtribuendis conſtanter obſervandam ſibi propoſuit; dum nulli vel omnia, vel plura cumulatim confert, ſed ſingula ſingulis ita diviſim impertit, ut habeant ſingula ſingulare aliquid in quo emineant ſine cæterorum vel injuriâ, vel invidiâ. Præclarum hujus œconomiæ exem-

plar

ar et ſpecimen animadvertas
cet, tam in lapidibus, quàm
hominibus, In utríſque e-
m rariſsima eſt externæ for-
æ, & internæ virtutis copula,
concordia: difficilimum ei-
em pulchritudinem, & forti-
dinem ineſſe; corporis robo-
eundem, et animi prudentiâ
cellere. Eſt autem forma, et
lendor hujuſmodi bonum,
uod non latet, ſed ſtatim foris
tet, ſeſeque oculis conſpici-
tium oſtentat: prudentia au-
m, et fortitudo non niſi actis,
exercitijs multis ſeſe pro-
unt, et demonſtrant. Pluri-
os in hiſtorijs reperies formâ
æſtantes, ob nullum egregi-
n facinus celebres: emollit

enim

enim poſſeſſores ſuos, otiari et
deliciari ſuadet, ut nullius alte-
rius gloriæ indigos. Erat è
contra Dominus noſter vir do-
lorum, infirmitatem expertus
néque ſpecies, néque decor e
inerat, unde eum deſideremus
vermis, et non homo, nullifica
men populi. Quod autem a
ſpiritûs plenitudinem attinet
Specioſus præ filijs hominum
ſuper quem ſapientiæ, et conſ
lij ſpiritus requievit, in qu
omnes theſauri, ſapientiæ, qu
unguentorũ ſuorum odore om
nes ad ſe allexit, et traxit: quer
nos ſequẽtes, formam habent
negligamus, non habentes r
doleamus, aut habentibus inv
deamus, internis virtutibus gl-
riemu,

Tertul: de reſurrect.

emur, et operibus bonis; ſeri-
probitatis noſmet veſtia-
us, byſsino ſanctitatis, purpu-
pudicitiæ. Taliter ornati, et
gmentati Deum habebimus
natorem, Sanctos imitatores,
ngelos ſpectatores, et lauda-
ores.

Tertul: de cultu fæminarum.

Cap. XXV.

In parvis Magnetibus & Chriſtianis, quàm in magnis grandior eſſe ſolet Deus.

MAgnes Magneti tãtùm intereſt, quantũ & homo homini. Prima differentia eſt à vigore, ex quo quidam mares, alij fœminæ. Secunda à mole, unde quidam gigantes, alij nani. Sunt

quidam

quidam mole magni, virtut
imbelles, qui ſibi pondus æqua
le vix, & ægrè attollunt, exigu
et parvuli avellaneę nucis quan
titatem non excedentes, qu
ſuum pondus ſexagies, imo cen
ties multiplicatum attollunt
Grandior enim ſolet eſſe Deu
in parvulis, quàm in magnis. I
formicis major anima, quàm i
elephantis; in nanis, quàm i
gigantibus. Si magnus aliqu
daretur Magnes, qui ſuur
pondus quinquagies multipl
catum elevarat, periculum e
ſet, ne Idoli inſtar adoraretu
Inter pauperes, facultatibus
& viribus tenues, multos vid
re eſt pietate, & ſanctitate ex
mios, & inſignes, cujuſmodi
inte

ter ſeculi hujus nobiles, do-
os; & potentes, quis occurre-
t, nigri cygni ſimilimus eſſet,
metuendum, ne pro numine
ſemi-deo à plebe coleretur.
ria autem ſunt indicia mani-
ſta, quibus lapides validiores,
vivaciores ab imbellibus, &
navis diſcriminantur. Pri-
ùm, quòd opus ſuum expedi-
ùs abſolvunt, ocyùs ſe verſus
olos convertunt, fortiùs tra-
int, ægriùs dimittunt. Secun-
ò, quòd onera graviora facili-
s tollant, clavos plures, & an-
ulos ſuſtineant. Tertiò, quòd
npliorem habeant activitatis
iæ ſphæram, ad objectum re-
iotius, & diſtantiùs vires ſuas
xtendant. Totidem planè notę

&

gna ſunt, quibus Chriſtiani
les, & heroici à tepidis, &
aribus dignoſcũtur. Quòd
ona opera alacriores, et agi-
es; neque arcam, ut vaccu-
læ, gemebundi trahant. Secun-
dò, quòd crucem, et tentationes
graviores fortiùs ſuſtineant;
Sampſonis inſtar, qui portas æ-
neas humeris ſuis nullo negotio
ſuſtulit. Quòd denique non u-
num, aut alterum, aut paucos
ſed plures ad Chriſtum anima
lucrari et trahere ſatagant. Si
enim de *Barnabâ* memoratur
bonum eum virum fuiſſe, &
multos ejus operâ ad Deum
converſos.

CA

Cap. XXVI.

In minimis Magnetibus omnes repe- riuntur circuli, licet non eadem amplitudine: in minimis Chriſtianis omnes gratiarum habitus, etſi non gradus.

Magnes autem robuſtus, etſi *Magnetem* imbellem multis paraſangis virtute ſuperet: in hoc tamen omnes tam validi, quàm invalidi cõveniunt, quòd in ſingulis duo termini polares, totidem circuli *Tropici*, *Æquinoctialis* unus, ut in cœli, terræque globis, conſpiciantur: ita ut ſi magnum aliquem *Magnetem* in mille fruſta diſſecueris, nullũ eorum tam exiguum erit, in quo non omnes prænotatos

Ma-

Mathematicos circulos deprehendes: quemadmodum néq; vllus Chriſtianus tam modicæ fidei, & tam mediocris ſtaturæ eſt, qui a Chriſti plenitudine gratiam pro gratia non acceperit; etſi non omnes eandem ſingularum menſuram, & gradum, eundem tamen omnes numerum, idem omnes virtutum omnium πανσπερμάτιον: non ſecùs, quàm in unius diei infantulo parentum & membra, & lineamenta ſingula clarè cernuntur.

Cap. XXVI.

Magnes Magnetem congruè juxta ſe poſitum juvat, incongruè lædit. Idem accidit in hominum commercijs tam bonis, quàm malis.

SI mille ſilices in unum cumulum coacervaveris, nihil mnino vel damni, vel comnodi capiet alter ab altero ſilex ſilice: diverſa longè *Magnetum* tio eſt, quorum unum ſi juxalterum locaveris, vel ſi plus promiſcuè in unum acervũ onjeceris, vel detrimenti, & vi aliquid, vel virtutis & emomenti haurit, neceſſe eſt, vinus à vicino.

Si enim juxta leges *Magneti*s, & in terminis naturæ ſuæ

congruis conveniant, ita ut *Au-ſtrale* punctum juxta alterius *Septentrionale* diſponatur, attrahetur, recreabitur, & corroborabitur imbecillis à robuſto; ſi contrarijs, & incongruis, fugabitur, & infirmabitur. Simile quid in hominum amicitijs, & ſocietatibus obtingit; ubi bon ſemper aliquid ob vicinum bo num, & mali ob malum acci dit. Corrumpunt enim bono mores prava commercia; corr gunt, & confirmant bona: vit aliquid ſcelerati affricant, vi tutis aliquid infundunt prol & ſtudioſi. *Ægyptios* et *Iſraelit* in deſerto iter facientes med intercefsit nubecula columr in formá, cujus poſterius lat

nigrum, & caliginoſum ſequebantur *Ægyptij*; anterius verò lucidum, & candidum aſpiciebant *Iſraelitæ*. Quicquid in nobis maculoſi eſt, & vituperio digni, id imitantur, qui filij ſunt tenebarum; ſplendidi quicquid, & laude digni, id ij, qui lucis filij, & qui ſpiritu Dei aguntur.

Quare non modò cavendum nobis eſt, quibuſcum verſamur, ſed quibus legibus, & conditionibus non ſine magno cum delectu, & accuratâ circumſpectione; niſi morum corruptelam inde pati velimus perniciosam.

Cap. XXVIII.

Vt Polis Magneticis in diverſis regionibus, ſic viris bonis & malis in diverſis ſæculis ſuum regnum eſt.

TAntũ polis *Magneticis* quãtum manibus dextræ et ſiniſtræ intereſt: in diverſis enim telluris regionibus, diviſum ſortiuntur imperium. In *Borealibus* enim mundi partibus diſcrimẽ termini *Borealis* manifeſtum eſt, quod majorem ferri obelum attollit, quam poteſt in ijſdem *Auſtralis* ejuſdem polus.

Prævalet in hoc mundo caro ſpiritui; corpus hîc animam degravat; Dominantur in hoc ſæculo filij *Belial*: aſsignatur enim cuique à Deo ſuus locus, ſuum tempus, ſuum regnum.

Cap.

Cap. XXIX.

Eodem modo Chriſtus aream ſuam, quo menſas aurifabri, accuratè purgat.

ADmirabili artificio menſas ſuas purgant aurifabri, in quibus ferrei pulviſculi paſsim cũ aureis miſcentur, qui à limis, et malleis inter poliendum decidunt; *Magnetem* enim robuſtum manu ſuper menſam ad digiti diſtantiam circumgeſtant, qui ferri ramuſculos ab aureis accuratè ſine damno ullo ſegregat, dum aureis præteritis, et relictis ferreos arripit; Eodem planè modo ſuam aream in illo die perpurgabit Dominus. Cùm enim duo ſimul in eodem lecto

fuerint, accipietur unus, relinquetur alter: cùm duo ſimul in eodem piſtrino molentes, aſſumetur unus, relinquetur alter: novit enim Dominus, qui ſunt ſui, & hædos ab ovibus diſtinguet, paleam à tritico ventilabit. Neque magis mirum, aut arduũ nobis videri debet, quòd ſingula defunctorũ membra, et particulæ proprium ſuum corpus repetant, quàm, quòd apiculæ ſingulæ ſuas in alveari cellas, & agniculi ſinguli ſuas in grege matres diſtinctè agnoſcant, ferríque ſingula ramenta *Magnetem* verſus advolent.

CAP

Cap. XXX.

Et Magnes & Chriſtus unà cum virtute gravitatem ſuis impertiunt.

NEque pigeat nos hoc obiter anotare, quòd unà ...um ſupra-notatis virtutibus, ...erro etiam ponderoſitatẽ quan...am indat, & infundat *Magnes*. ...cûs enim terminus ille, qui ...actus, & excitus eſt, intacto a...ertè præponderat, & terram ...erſus fertur. Neq; aliter Chri...tus gratijs illis, quibus ſuos im...uit, gravitatem ſuperaddit, quę ...ertè animæ humanæ, non mi...ùs, quàm navi ſaburra, utilis ...ſt, & neceſſaria. Gravitas au...em etſi inter virtutes à Philoſo...his non numeretur; eſt tamen

eorum omnium & ornamentum, et munimentum. Eſt autē vir gravis is, qui propoſiti ſui tenax, inſtituto ſuo (ut baſi ſtatua) innititur, & ſemper eidem inſiſtit: nec (ut leviculi, & vani) quavis aurâ populari, vel novâ quavis doctrinâ, & exemplo circumfertur, & in novas formas mutatur.

Cap. XXXI.

Magnes à cæleſtibus polis telluris amore deviat, ut & nos à veritate divinâ hominum authoritate moti deflectimus.

VBicunque gentium libero & nativo motu fruitur *Magnes*, rectà ibi polos utroſq; tam

tam *Borealem*, quàm *Auſtralem* reſpicit, nec à vero meridiano quicquam diſcedit: contingit autem multis in terræ, mariſq; locis, ut in punctum aliquod Horizontis vero Meridiano finitimum, & à punctis polaribus, in punctum ad ortum, & occaſum gradibus quibuſdam diverſum deflectat, & deviet; quæ anomalia nautis variatio dicitur. Oritur autem, & cauſatur à magnis, altis, & robuſtis terræ continentibus, ad quas *Magnes* inclinat, dum ad matris ſuæ telluris partes eminentes ſe convertit, & polos cæleſtes ob earum amorem deſerit. Quæ variatio moleſtiſsimã parit nautis incertitudinem, non ei diſ-

ſimilem,

ſimilẽ, quæ paſtoribus & gregi Chriſtiano accidit in *Theologiæ* controverſijs diſcutiendis,et dijudicandis. In quibus quamdiu ſcripturæ regulam obſervant, nec ab immoto Prophetarum & Apoſtolorum fundamento, canonéq; infallibili dimoventur, veritatem tamdiu et unitatem in pace eccleſiæ retinent. Quã primùm vero in partium ſtudia ſcindũtur, et huic, vel illi virorum doctorum,authoritate et ſcientiâ pollentium,cætui, et ſectæ ſe adjungunt, eorũ ſuffragijs et ſententijs plus tribuunt, quàm indubitatis Dei oraculis. Hinc tot in Eccleſia ſchiſmata, hæreſes,&bella plùs quàm civilia. Quibus malis nullum aliud reme-

remedium excogitari poteſt, aut optari melius, quàm ut Chriſti vocem in ſcripturis loquentem, veram, & vivam fidei, & vitæ, morum, & doctrinæ normam, & dubiorum omnium judicem ſupremum admitterent: ſecundum quam regulam incedentes, Pax erit ſuper Iſraelem Dei.

Cap. XXXII.

Hallucinantur homines in lapidum, et rerum æſtimatione; dum non ex uſu, ſed ex ſpecie pretium ijs imponant.

SI vera ſint illa, quę de rerum cenſu ſenſit *Romanus* ille Cenſor, Aſſem contra charum eſſe, quod humano generi non proſit; vile eſſe, quicquid eſt inutile;

utile, & pretij nullius, quod nullius uſûs, tum certè ſummæ vanitatis rei ſint illi, & iniqui rerũ æſtimatores, qui patrimoniorũ, & amplarum poſſeſsionum jacturâ gemmas et lapides pretioſos ſibi comparant, qui nihil ijs ſolidi emolumenti conferunt, nihil ijs prodeſſe poſſunt, niſi ad ſplendorem ſuperfluum, & cultum externũ, unde nec corpori, nec animæ quicquam accedit commodi, cùm interim *Magnetem* flocci faciunt, et teruntij æſtiment tot virtutibus inſignitum, tot uſibus, à natura deſtinatum, & tot neceſſitatibus humanis inſervientem. *Raymundo* verò ſi fidem adhibeamvs, Dei ſolius eſt, qui ad intra creſcere

non

nõn poteſt, quíque interno augmento, & complemento non indigeat; æſtimationem in hominum cordibus, nomen,et benedictionem in linguis eorum; honorem denique, & gloriam ad extra quærere: hominem autem, qui internâ perfectione, & bonorũ realium incremento ſolummodo egeat, quo magis honorem quærat eum, qui in aliorum pectoribus ſitus eſt; eò magis vanitatem,inanitatem, et vacuitatem perſequi; eóque miſeriorem, pauperiorem, & a ſolidâ perfectione, & beatitudine remotiorem eſſe. Quæ ſi ad veritatis amuſsim examinentur, etſi nimis rigida, & Cynicum, vel Stoicum rigorem ſapere videan-

deantur (licet enim & homini-
bus à Deo conceſſum eſt, ea,
quæ ad ornatum ſpectant, mo-
deratè quærere) tantam tamen,
& tam ingentem pecuniæ vim
in ijs comparandis profundere,
tam immenſum ijs pretij exceſ-
ſum imponere, ſpretis & con-
temptis ijs, quæ majori ſunt u-
ſui, & pluribus dotibus ditata,
non video, quin extremæ ſit
ſtultitiæ, ne dicam dementiæ.

Cap. XXXIII.

De æmulatione Magneticâ, & Chriſtianâ.

NVſquam in vegetativis aut
ſenſitivis, vix in ratione prę-
ditis tam aperta vel concordia,

vel diſcordia; nuſquam tam a-
cris, & ἄσπονδος æmulatio, quàm
in *Magneticis*, quæ polare pun-
ctum tam avidè appetunt, eóq;
ſolo in ſolidum frui, rivalium
in morem, ambiunt, ut ejus
gratiâ miras inter ſeſe & amici-
tias, & inimicitias exerceant.
Si enim duo fila ferrea oblon-
ga, & acuta telluris aut terrellæ
polis ſuperimpendas; ſtatim in
imis ſuis terminis concurrunt,
& concordant; in ſummis invi-
cem ſeſe fugiunt, & fugant; ſin
brevia, et obtuſa fuerint, in imis
averſantur ſeſe mutuò, in ſum-
mis oſculantur, et amplexantur.
Simile contentionis pomum eſt
avaris lucellum, ob quod figu-
lus figulum odit; laſcivis pro-
ſtibulum,

ſtibulum, ob quod mutuis ſeſe vulneribus confodiunt ἀλάστορες; Ambitioſis primatus, & principum favor, ob quem dolis, & venenis certant aulici: Chriſtiani verò, Chriſto ut fruantur, Chriſto ut ſerviant, et placeant, in hoc omnem ſuam φιλοτιμίαν, φιληδονίαν, & φιλαργυρείαν conſumunt. Accepto de Chriſti reſurrectione nuntio curſu inter ſe contendunt, et ſimul excurrunt *Pe-*
Joh: 21.3. *trus* et *Johannes*: antevertit autem *Petrum*, et prior ad monumentum venit dilectus ille diſcipulus, qui nomine ſuo modeſtè celato hiſtoriam æmulationis hujus deſcripſit. Similis παροξυσμὸς similé fortaſſe ob cauſam *Paulo* cum *Barnaba* interceſsit

ceſsit. —'Αγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι. *Jacobus* ut benedictionem & primogenituram *Eſavo* præriperet, eum arte ſuâ & ope maternâ ſupplantavit.

Cap. XXXIV.

Pugnant inter ſeſe contrarij Magnetis termini, non ſecùs quàm caro et ſpiritus, & mutuò ſeſe è ſubjectis ſuis expellunt.

SEptentrionali *Magnetis* termino ſi quis cultellum affricuerit, virtutē inde *Magneticam* imbibit, quâ ferrum & attrahit, & elevat; eundem ſi contrario & Auſtrali appoſuerit, virtute priùs aquiſitâ ſpoliatur, et vertigine afficitur, ita ut ferrum, nec

attrahat, nec elevet cultellus. Idem accidit ijs, qui eorum vitia imitantur, quorum mores admirantur. Idem etiam ijs, qui poſtquam concionem in Eccleſiâ attentè audiêrint, preces ardentèr effuderint, bonos inde motus aliquos, & intentiones concipientes, priorem vitæ curſum mutare, ad frugem redire inſtituunt; in impiorum conſortium incidentes, in lupanar, aut popinam ingredientes, mox ut canes ad vomitum, ut ſues ad volutabrum revertuntur. Perinde ac ſi quis cibo ſalubri accepto venenum continuò bibat, aut cicutam comedat, vel in balneo lotus in cœno ſe volutet. Quorum exitus initio deterior

i

in ſpiritu incipientes in carne deſinunt. Aufert enim ijs malignus ille verbi ſemen ſalutare, quod nunquam in ijs radices altas egerat; & virus ſuum letale infundit, quo reddit eos ad omne bonum opus ineptos, & reprobos.

Cap. XXXV.

Quod acus inter duos Magnetes, id inter duas opiniones fluctuans.

CIrcumcellionibus illis, qui artem præſtigiatoriam exercent, quí que ludos joculares, c ſpectacula venalia populo xhibent, familiare eſt acum erream in lebete fluctuantem e inter duos *Magnetes*, quos

manibus abditos circumgeſtāt, diſponere; ut incerta inter utrumque diſcurrat, nunc hunc attrahentem, nunc illum retrahentem inſequatur, ad neutrum appellat, neutri adhæreat. Similes ſibi ludos, ſimilia mundo ſpectacula edit diabolus, dum viros illos, quos Apoſtolus διψύχους appellat, *Cyprianus* ancipites palpatores temporum, in levitate tantum conſtantes, molendini inſtar quovis doctrinæ vento circumagitat; quales olim *Ecebolius*, nuper *Spalatenſis*, aliiq; quorum nominibus parco; qui inter cælum, terramque penduli, inter Deum, & *Baalem* claudicantes, nunc Deo, nunc *Mammoni* ſerviunt, nunc præ-

Cypr. Ep. 2.

ſens

ſens, nunc futurum ſeculum amplectuntur, nec Deo, nec hominibus accepti; quos *Carpenterius* cani famelico aſsimilat inter duos lepores, vel inter duo convivia nunc hâc, nunc illâc curſitanti, neutrum aſsequenti.

Cap. XXXVI.

Ejuſdem amoris tam in Chriſto, quàm in Magnete contrarij effectus.

MAgnes ex humilitate & amore totus componitur, merum amorẽ ſpirat, fellis omnis expers, ad uſum, & commodum humani generis creatus, nulli damnum, nulli detrimentum afferens; quòd ſi quã-

dò ferrum à ſe fugare, & repellere videtur, nullâ id ſuperbiâ facit, nullo odio inductus, ſed eo tantùm fine abigit, ut meliùs affectum, & terminis congruis diſpoſitum per ambages quaſdam ad ſe revocet, & reducat. Non ſecùs quàm Dominus noſter, qui totus, & ſolus bonus; totus, quantuſcunque, Amor, & Bonitas, in ſalutem humani generis natus, omnes ad ſe allexit, neminem ad ſe venientem foras abjecit. *Canaanitidi* repulſam dedit, ut canem increpavit, non alio animo, quàm ut enixiùs ei ſupplicaret, ardentiùs advolaret; & arctiùs adhæreret; eóque ſuos animo redarguit, ne puniat;

minatur, ne feriat; judicat in hoc ſeculo, ne condemnet in altero.

Cap. XXXVII.

Eadem ratio eſt animæ regenitæ, quæ acus Magneticæ; irregenitæque, ferreæ.

ACus merè ferrea, et à *Magnete* intacta, omnes mundi plagas æqualitèr reſpicit, æqualitèr in omnibus, prout accidit, acquieſcit. Quòd ſi polos aliquando reſpexerit, eoſq; verſum acquieverit, fortuitò id fit, & ex mero caſu, nullo vel naturæ inſtinctu, vel proprio momento. Tacta verò et à *Magnete* ſemel imprægnata ſemper et ſolum-

modò polos verſum tendit. Nec aliorſum, niſi telluris amore victa, vel externâ vi coacta, deflectit. Haud alitèr Anima purè naturalis et irregenita, ad malos & peccaminoſos actus prona ſemper et proclivis eſt. Quòd ſi forte opus aliquod materialitèr bonum egerit; nullo id ex propoſito, nedum ex habitu facit: ſed fortè (ut dici ſolet) fortunâ, et cæco impetu, quali viſûs et artis expers corvum aut metam jaculo ferit. Eadem inſpirata, à Deo docta & acta, actus ſuos omnes ſecundum virtutis præcepta, & verbi divini canonem, ad Dei gloriam conſtantèr dirigit. A quo ſcopo ſi per infirmitatem, fortis alicujus tentationis vi,

ab-

aberraverit; ſit id omninò præter intentionem & contra voluntatis inſtitutum: Vnde eſt quòd carnalium & merè civilium opera, licet extrinſecùs ſplendida & ſpecioſa, parùm Deo grata ſunt: Sanctorum autem licèt imperfecta & maculoſa, non veniam modò, ſed et gratiam, Chriſti causâ, in oculis ejus inveniunt, potiùs quàm merentur; qui opera eorum non tam actibus quàm finibus penſare ſolitus eſt.

Cap. XXXVIII.

De Magnetum & Chriſtianorum tam vilitate quàm raritate: deq; locis eorum natalibus.

MAgnetum ubique magna eſt hodiè copia, ita ut contemptum pepererit nimia eorum familiaritas, apud vulgus, cui nihil pretioſum niſi quod rarum. Nulla ferè regio, nulla ferri fodina, in quâ non reperiantur Magnetes; Magnetes ſcilicet vulgares, notæ nullius, nullarum virium: eximij, nobiles, et robuſti perpaucisſimi. Hominum ubiq; abundè ſatis; Heroum, doctorum, et ſapientum parùm. Chriſtianorum nomine et titulo tenus, vilis eſt

annona

annona ; verè autem fidelium et qui titulo tanto dignos ſe præſtent , Magna ubiq; caritas et raritas.

De loco & regione ſi quis inquirat in quâ Magnetes generoſiſsimi naſcantur ; Tulit olim celeberrimos *Magneſia*, cui nomen ſuum acceptum referunt , ubi vel nulli vel ſteriles hodiè reperiuntur. Vulgares ex *Elbâ* , et *Norvegiâ* ; validiſsimi è *Bengalâ*, *Chinâ* , et ex locis calidioribus ad nos advehuntur. Certiſsimum autem eſt, nullam certam gentem aut terram eſſe, quæ hoc privilegio perpetuò gaudeat : Verùm prout Naturæ collibitum eſt, nunc hanc, nunc illam, hac ſorte beare. Non ſecùs

cùs quàm olim in *Antiochiâ*, nomen & ſedem primi ſortiti ſunt Chriſtiani; in *Beræâ*, nobiliſsimi. Nuper *Anglia* tam Sanctorum quàm Doctorum inſula feraciſsima cluit, & mater fæliciſsima: Non aliâ tamen lege quàm ut Deo liberum ſit, nunc iſtam, nunc illam Eccleſiam hac inſigni prærogativâ cohoneſtare.

Cap. XXXIX.

Cauſas rerum abditarum incaſſùm, ſubtilitèr, & inutilitèr; effectus & uſus faciliùs & fæliciùs exquirimus; tam Theologi, quàm Philoſophi.

De cauſis & rationibus mirorum & myſticorum *Magnetis*

Magnetis effectuum, quòd nullam hactenus in medium protulerim ſententiam, ſi quis rationem exigat; in causâ ſciat eſſe, quòd certam & determinatam rationem eorum aſsignare, *Boetio*, alijſque, non modò difficilimum, ſed & impoſsible prorſus videtur. Multa in ſinu & gremio Majeſtatis ſuæ latere voluit natura, quæ mentis humanæ rationem conſequi noluit; quæ miranda, potiùs quàm rimanda reliquit. Non deſunt tamen qui tractionis Magneticæ *συγγένειαν*, *i. e.* affinitatem quandam cum ferro, rationem ſatis claram & ſufficientem autumant. Alij *ἀπορροίας πνευματώδεις*, incoporeos & ſpirituales *Clemens.* *Plutarch.*

tuales quaſdam evaporationes et effluxus ut cauſam deſignant. Confugiunt plerique ad commune Philoſophorum aſylum,

Galenus.

ἄδηλον ἰδιότητα, i. e. occultam qualitatem à ſpiritu lapidifico *Magneti* ingenitam. Verùm nos in cauſis rerum, non ut noctuæ lippimus ſolùm, ſed ut talpæ prorsùs cæcutimus; in ijſque ſubtilitèr indagandis operam & oleum perdimus, fruſtráque ingeniorũ lacertos delaſſamus. Quanto infructuoſiùs & inauſpicatiùs in altiſsimis, tam electionis divinæ, quàm vocationis humanæ, cauſis inveſtigandis et reddendis, horas et operas ſuas locarunt Scholaſtici; dum vel fidei, vel operum præ-

viſionem,

viſionem, vel aliud omnino a-
liquid extra Deum, decreti di-
vini, aut diſcriminationis hu-
manæ, rationem excogitant.
Reſervanda et relinquenda ſunt
Deo imperij ſui arcana, qui ſu-
os haud impunè patitur in ſe-
cretorum ſuorum arcam curio-
ſiùs introſpicere. Superbiam et
ſtultitiam hanc luerunt olim
Bethſhemitæ. Βάθος & abyſſus
quædam eſt immenſurabilis &
impenetrabilis. Myſteria quæ-
dam Dei ſunt ἀνεξερεύνητα ϗ ἀνεξιχνίαστα
quæ ſi nobis revelaſſet; eſſent
fortaſsis ἄῤῥητα ϗ ἀπόῤῥητα, minimè
propalanda & promulganda.
Meliori cum laude, majori cum
utilitate ingeniorum ſuorum
nervos, in ijs quæ ad praxin &
uſum

uſum vitæ humanæ, quæque ad electionem & vocationem noſtram confirmandam pertinēt, impenſiùs & intenſiùs exercerent. In arborem frugiferam ſi quis incidit nec terram defodit, nec radices denudat, ſed fructus oculis hiantibus intuetur, & manibus avidis decerpit. *Adamo* & ſoboli ejus ceſsiſſet in perniciem minùs, & magis in ſalutem, ſi arboris vitæ fructus comediſſet, arboris ſcientiæ poma non omninò deguſtaſſet.

CAP.

Cap. XL.

De mendacijs & abuſibus, quibus & Magnetes, & res, & viri magni ſunt obnoxij.

HActenus in varijs & præclaris Magnetis uſibus recenſendis immoratus ſum; paucis deinceps abuſus ejus perſtringam, necnon fabulas, quæ per ora virûm volitantes fidem aliquam apud vulgus credulum nactæ ſunt. Qualis illa imprimis eſt de arcâ *Mahometis* ferreâ in aëre penſili, in ſacello *Magnetibus* camerato; quod falſum eſſe conſtanter affirmant, qui *Mecham* uſque peregrinantur. Quam ex affini fabellâ natam auguror, quam refert *Plinius*

de architecto *Dinocrate*, qui templum *Arſinoes Alexandriæ* Magnetibus concamerare inchoaverat, ut ejus ſimulachrum in aëre pendere videretur: interceſſit autem mors & ejus, & *Ptolomæi*, qui id ſorori ſuæ juſſerat fieri. Cujus farinæ ſunt illa commenta *Serapionis*, feras eum, & clavaturas aperire, naves in medio curſu ſiſtere, clavos ex ijs extrahere: necnon illud *Arnoldi* de villâ novâ, *Dæmones* eum fugare; illud inſuper *Marvodæi Galli* philtrum eſſe amoris optimum, & uxores maritis, maritos uxoribus reconciliari; cui auctarium hoc addit commentator ejus *Pictorius*, gratos principibus & elo-

quente

quentes eum facere poſſeſſores ſuos. *Agyrtis* autem, & medicaſtris ſolenne eſt, virtutum, & effectorum ejus prętextu fidem, & æſtimationem emplaſtro illi emendicare, quod *Armarium*, ſympatheticũ, & ſtellatum vocant, vulgò *Weapon-ſalve.* Faburum etiam nobile par effinxit *Famianus Strada* omnium ſtylorum vir, ingenij, & ſtyli (credo) exercendi gratiâ: quas, quia lepidæ, breves, & facetæ ſunt, non pigebit integras deſcribere. Quarum prima eſt ad *Lucretiani* carminis legem de novâ epiſtolas ad amicos ſcribendi ratione expeditiſsimâ, ſine tabellarijs, & tabellis, ſola *Magnetis* ope, hunc in modum.

Magneſi genus eſt lapidis mirabile, cui ſi
Corpora ferri plura, ſtilóſve admoveris, inde
Nō modô vim, motūq; trahunt, quo ſemper ad urſam,
Quæ lucet vicina polo, ſe vertere tentent:
Verùm etiam mirâ inter ſe ratione, modóque,
Quotquot eum lapidem tetigere ſtyli, ſimul omnes
Conſpirare ſitum, motumq; videbis in unum.
Vt ſi fortè ex his aliquis Romæ moveatur
Alter ad hunc motum, quamvis ſit diſsitus longè,
Arcano ſe naturaï fœdere vertat.
Ergo age, ſi quid ſcire voles, qui diſtat, amicū
Ad quem nulla accedere poſsit epiſtola; ſumes
Planū orbem, patulumq; notas elementaq; prima
Ordine, quo diſcunt pueri, deſcribe per oras
Extremas orbis, medioq; repone jacentem,
Qui tetigit Magneta, ſtylum; ut verſatilis inde
Litterulam quamcunque velis, contingere poſsit.
Hujus ad exemplum ſimili fabricaveris orbem
Margine deſcriptum, munitumq; indice ferri,
Ferri, quòd motum Magnete accepit ab illo.
Hunc orbem diſceſſurus ſibi portet amicus,
Conveniatq; priùs, quo tempore, queïſve diebus
Exploret, ſtylus an trepidet, quidve indice ſignet.
His ita compoſitis, ſi clàm cupis alloqui amicum
Quem procul à tete terraï diſtinet ora;
Orbi adjunge manum, ferrum verſatile tracta,

Hîc diſpoſta vides elementa in margine toto;
Queis opus eſt ad verba notis, huc dirige ferrum,
Litterulaſq́ue, modò hãc, modò et illã cuſpide tange,
Dum ferrum per eas iterumq́ue, iterúmq; rotando
Componas ſingillatim ſenſa omnia mentis.
Mira fides, longè qui diſtat, cernit amicus
Nullius impulſu trepidare volubile ferrum,
Nunc huc, nunc illuc diſcurrere: conſcius hæret,
Obſervátque ſtyli ductum, ſequiturq́ue legendo
Hinc; atq; hinc elementa, quibus in verba coactis,
Quid ſit opus ſentit, ferroq́ue interprete diſcit.
Quinetiam cum ſtare ſtylum videt ipſe viciſſim
Si quæ reſpondenda putet, ſimili ratione
Litterulis variè tactis reſcribit amico.
O utinam hæc ratio ſcribendi prodeat uſu;
Cautior, & citior properaret Epiſtola, nullas
Latronum verita inſidias, fluvioſq́ue morantes.
Ipſe ſuis Princeps manibus ſibi conficeret rem,
Nos ſoboles ſcribarum emerſi ex æquore nigro.

Hanc ſequitur altera de Chryſo Magnete non ferrum, ſed aurum trahente ad linguã, & mentem *Ovidianam* ficta & ſcripta.

Fortè mihi puero putei ſuper ore ſedenti
Annulus exciderat, nec erat ſpes ulla legendi.
Cùm pater è filo lapidem demittit in undas

Prædatorem auri; ſubitoq́ excitus ab imo
Annulus accurrit fundo, lapidíque cohærens,
Tanquam hamo piſcis, ſummas effertur in auras.
Talia mirantem pater occupat: accipe cauſam,
Nate, ait, & lapidem (non longa eſt fabula) noſce.
Deucalion, & Pyrrha (*genus mortale duobus*
In quibus omne fuit, quondā et duo turba fuerunt)
Vt reparent populos, ſua poſt veſtigia juſſos
Projiciunt lapides: lapides, ceu ſemina frugum,
Molleſcunt, inq́ oſſa virûm mutantur, & ora.
Quanquā homines aliqui nondū digeſta videtur
Effigies, & adhuc retinent de marmore multum,
Duritiaq́ docent, quâ ſint ab origine nati.
Iam nova creſcebat ſoboles, & cura trahebat
In diverſa animos: nam prout cecidêre per undas,
Aut per agros lapides, aut, per ſpelæa ferarum
Aut propter montes ferriq́, auriq́ feraces;
Sic genium traxêre loci: venatibus ille
Indulget, terram colit hic, illi æquora ſulcant.
Hi ferri venas, aurumq́ per omnia quærunt,
Et ſceleris quærunt, mortiſq́ per omnia cauſas.
Tunc verò hæc oculis invitamenta malorum
Abduxit Natura parens & in intima terræ
Viſcera contraxit, Maneſq́ removit ad imos.
Sed tamen huc quoq; deſcendit furioſa cupido,
Abdita rimatur, terramq́ eviſcerat omnem:

Scilic

Scilicet indignata homini Natura, quis ultrà
Finis erit, dixit? tellus exhauſta metallis
Antè gemet, quàm dira fames ſaturata quieſcat.
Dum loquitur, mentem Magneſia vertit in arva,
Et puduit vertiſſe; videt molimine longo
Inſtantes operi, defoßiq́ ultima mundi
Scrutantes arcana, & opes (ſua damna) petentes:
O PRONA in terram, clamat, perituraq́ turba,
Quodq́ ſibi fodit prope Tartara, digna ſepulchro,
Dixit, et irato tremefecit numine terram,
Oppreßitq́ viros, & glebæ immiſcuit artus
Quã malè tractabant per aperta pericula glebam.
Quin flamma è Stygijs, ut erat vicina, cavernis
Illam membrorum, terræq́ ſine ordine maſſam
Fumida corripuit, coctamq́ in ſaxa coegit:
Vnde color, ſpecies et adhuc ſemiuſta remanſit.
Nec tantum color; at vivos quæ torſerat olim
Magnetes, etiam lapides ſenſuq́ carentes
Tangit avaritia: utq́ aurum ferrúmve legentes
Oppreßit fatum; ſic ipſa cadavera prædam
Quæq́ ſuã agnoſcunt, geminaq́ cupidine fervẽt,
Et trahit hic ferrum Magnes, ille attrahit aurũ.
Tunc ego ad hæc patris ridens miracula, ſanè
Quàm metuo, dixi, quãdo aurum poſcimus omnes,
Ne genus humanum ſaxa in Magneſia migret.
Sic me fabellis pater oblectare ſolebat.

Hæc & ſimilia figmenta, ut falſi plerunque rumores, ab aliquo quod verum aut veriſimile eſt, originem ſuam habent à quo naſcuntur, & fundamentum quo nituntur.

Fieri enim poſſe me docuit experientia, ut ope *Magnetis* & inſtrumenti ad id aptati, amicus cum amico in cubiculo proximo trans craſſum murum (puta bipedalem) colloquatur, animi ſui ſententiam impertiat, & ad quæſita reſpondeat. Quod hactenùs vel inauditum vel incredibile viſum eſt. Vt autem quis cum amico abſente, in locis tam diſsitis, & extra *Magneticæ* activitatis ſphæram poſito, ſermones per acum ſympatheti-

cam quaſi per epiſtolam miſceat, fabula eſt & impoſtura.

Quod autem Magneti, id rebus, & viris omnibus virtute magnis, & claris, fatale, & ſolenne eſt, ut multis & abuſibus, & mendacijs pateant, & ſordidentur.

Ecquid enim uſpiam, aut unquam extitit, quod ad præclaros uſus natura deſtinavit, quod non idem ad abuſus nefandos pervertit, aut *Dæmonum* fraus, aut hominum impoſtura? Ecquis vir unquam operibus, aut miraculis illuſtris fuit, de quo veri, & miri aliquid prodiderint hiſtoriæ, cui non abſurda, & falſa plurima affinxerint

rint fabulæ? Sanctorum vitæ, & aurea (quam vocant) Legenda, quid aliud ſunt, quàm mendaciorum farragines, ab hominibus æneæ frontis, & plumbei cerebri conflictę, et conſcriptæ? De *Gregorio Thaumaturgo*, alijſque ejus generis viris ob miraculorum virtutem venerandis, multa vera ſcripſiſſe * contéporaneos, & claſsicos authores, facilè adducor, ut credam: omnibus autem ut fidem adhibeam, quę ſubſequentium ætatum Monachi attexuerint, nunquam in animum inducam meum. Quare prudentis erit, neq; veris ob falſorum mixturam fidem denegare, neque temerè falſis verorum in gratiam credere;

Gregor. Nyſſenum.

dere; ſed, cribri in morem, gravia, & ſolida retinere, vana, & levia reijcere.

Cap. XLI.

Non minor retinendi, quam attrahendi in Chriſto & Magnete vis & facultas.

MAgnes non modò lenocinijs invincibilibus ferrum ad ſe ſuaviter allicit, ſed & allectum inſolubilibus catenis fortiter eò uſque retinet, donec vi manuum ab eo divellitur. In aurifabrorum officinis anchoras ferreas totos menſes, & annos ad *Magnetem* appenſas videre eſt. Quinetiam hoc ſuppoſito, quòd tam robuſtus dari poſſet

poſſet *Magnes*, ut nihil à viribus externis pati poſsit; ſequeretur inde in æternum *Magneti* adhęſuras. Ad eundem planè modum in voluntatibus noſtris operatur is, qui lapis noſter eſt angularis et auxiliaris; cujus gratiâ (ut ſæpe *Auguſtinus*) neſcio, quo modo facit, ne reſpuatur; quíque eum infundit in animos electorum, ſui & amorem, & timorem, eam deniq; εὐλάβειαν, ut nolint unquam ab eo recedere; ſempérque caveant, ne quando ſit in ijs cor incredulum, ut à Deo vivo deficiant. Remanet, non diffitemur, in electis, et regenitis, non potentia modò, ſed & pronitas, & proclivitas totalitèr, & finalitèr à Deo apoſtatandi:

Eben Ezer 1 *Sam.* 7. 12.

Hebr. 3. 12.

tatandi:

tatandi: ſed fidelis eſt is, qui 1 *Theſ. 5.*
nos vocavit, qui totum ſpiritum, & corpus conſervat, ad glorioſum ſuum adventum, à quo comprehendimur, potius quàm comprehendimus. Super petram hanc fundatos Magneticam, nulli aut imbres, aut venti conquaſſabunt, nemo eos è manu ejus rapiet; nihil ſive præſens, ſive futurum, eos à charitate ejus ſeparabit. Cæterùm ei, qui potis eſt conſervare ſuos à lapſu immunes, & ſtatuere nos in conſpectu ejus inculpatos cum exſulatione: Soli ſapienti Deo gloria, robur, & potèſtas in æternum.

AMEN.

Cap. XLII.

Precatiuncula ad Rythmi Bernardini Genium & Formam.

Magne Magnes, me dignare
Ad te totum inclinare;
Fac cor meum anhelare,
Ut ſe poßit applicare
Devoto tibi pectore.

Canem vilem allatrantem,
Ovem perditam balantem,
Cervum feſſum anhelantem,
Servum tardum & cunctantem
Potenter ad te pertrahe.

Sic me trahas, ut te ſequar;
Sic convertas, ut convertar;
Cordi meo Te conjungas,
Ungas illud, & compungas
Spiritus tui flamine.

Per medullam cordis mei
Peccatoris, atq; rei
Sic vis Tua tramittatur,
Ut cor totum conſtringatur
Amoris tui vinculis.

Da cor cordi ſimilari,
Da cor cordi ſociari,
Da cor durum perforari,
Da cor ferreum ſauciari
Amoris tui vulnere.

Meum poſſe, velle, ſcire
Totum tibi fac ſervire,
Vehementer eſurire,
Et ardenter Te ſitire
Fac cor meum aridum.

Roſa Sharon aperire,
Cujus odor fragrat mirè,
Nares meas fac ſentire,

Illas illum fac haurire
Præ cunctis ſuavitatibus:

Mannah dulce, Mel ſincerum,
Vinum ſuave, Nectar merum,
In quo nihil eſt amarum,
Eſto mihi tu per-charum
Præ omnibus delicijs.

Ecce, tibi appropinquo,
Parce mihi, ſi delinquo.
Ecce, curro ad Te ſponte,
Verecundâ tamen fronte
Ne, me, quæſo, rejice.

Præbe mihi Te benignum,
Ne repellas me indignum.
Totum ad Te cor impelle.
Totum imple meum velle,
Ut Te nunquam deſeram.

FINIS.